

SÖDERTÖRNS HÖGSKOLA | STOCKHOLM
sh.se

RAPPORT

2025-12-08
Dnr 3673-1.1.3-2024

Forskarutbildningen vid Södertörns högskola

Utveckling, utmaningar och vägval

Johan Eriksson
Vice-ordförande för Fakultetsnämnden 2022-2025
Professor i statsvetenskap

Anna Maria Jönsson
Vice-rector för forskning
Professor i medie- och kommunikationsvetenskap

Överlämnad till rektor Ylva Fältholm 2025-12-08

Innehåll

Tabeller och figurer	3
Bilagor	3
Sammanfattning	4
Förkortningar	6
1. Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Hur rapporten kan användas	7
1.3 Uppdragets genomförande	8
1.4 Rapportens struktur	8
2. Utveckling	9
2.1 Inledning	9
2.2 Examenstillstånd på forskarnivå vid Södertörns högskola	9
2.3 Kriterier för examenstillstånd	11
2.4 Nuvarande organisering av forskarutbildning	15
2.5 Nuvarande finansiering och resursfördelning	19
2.6 Hur har det gått, 2010–2024?	25
3 Utmaningar	31
3.1 Inledning	31
3.2 Sårbara miljöer	31
3.3 Bristande finansiering och resursfördelning	32
3.4 Komplex organisation	34
3.4 Övrigt	39
4 Vägval	43
4.1 Inledning	43
4.2 Hur skapar vi starka miljöer?	43
4.3 Hur kan resursfördelning optimeras?	46
4.4 Hur kan organisationen göras tydlig och effektiv?	48
4.5 Förslag om BEEGS och UVS	51
4.6 Förslag kring samordning, språk och administration	55
4.7 Avslutande kommentar	57
Källförteckning	59

Tabeller och figurer

Tabell 1: Forskarutbildningsområden och -ämnen vid Södertörns högskola	10
Tabell 2: Skillnader mellan forskarutbildningsområden	17
Tabell 3: Doktoranders finansieringsform, 2024	20
Tabell 4: Fördelning av interna medel för forskarutbildning år 2025	24
Tabell 5: Statistik om forskarutbildning per område och ämne, 2010-2024	28
Figur 1: Sammanfattande omdöme om forskarutbildningen	26

Bilagor

Södertörn Doctoral Dissertations, 2010–2024

Vänligen notera att övriga bilagor, *Rapport Doktorandenkät 2024* samt *Remissvar*, finns att läsa i den andra versionen av rapporten, som finns publicerad på Medarbetarwebben.

Sammanfattning

Rapportens ger en översyn av forskarutbildningen vid Södertörns högskola sedan lärosätet 2010 fick egna examenstillstånd. Rapporten analyserar utvecklingen över tid, identifierar centrala utmaningar i organisation och finansiering samt presenterar möjliga vägval för framtiden. Fokus ligger inte på att bedöma kvaliteten i forskarutbildningen, utan på att ge underlag för strategiska beslut och långsiktig utveckling av forskarutbildningsmiljöerna.

Arbetet genomfördes mellan november 2024 och maj 2025 och byggde på omfattande dialoger med Fakultetsnämnden, institutioner, styrgrupper, doktorandrådet, administrativ personal och högskoleledningen. Underlaget kompletterades med data från UKÄ-utvärderingar, Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar, doktorandenkäter och statistik insamlad av AVM, HR och biblioteket.

Sedan 2010 har forskarutbildningen expanderat från fyra till fem mångvetenskapliga forskarutbildningsområden, och antalet forskarutbildningsämnen har fördubblats från elva till 21. Flera ämnen har tillkommit genom nya examenstillstånd och genom så kallad dubbelanslutning inom Utbildningsvetenskapliga studier (UVS). Högskolans modell och examenstillstånd bygger på mångvetenskapliga områden.

Finansieringen domineras av Östersjöstiftelsen, som generellt står för två tredjedelar av doktorandfinansieringen. Övriga resurser kommer från högskolans forskningsanslag, externa forskningsråd, forskarskolor och samverkansdoktorander. Fördelningen av doktorandplatser varierar mellan områden och sker delvis genom principen om jämn fördelning mellan ämnen. Budgetar och organisationsstrukturer skiljer sig mellan områden, bland annat vad gäller kurser, studierektorer och administrativt stöd.

Statistiken visar stora variationer i volym och könsfördelning mellan ämnen. Miljövetenskap, historia, statsvetenskap, MKV och sociologi är de mest voluminösa ämnena sett till antal disputationer, medan flera ämnen är små och mer sårbara. Doktorandernas övergripande nöjdhet har ökat över tid enligt återkommande enkäter.

Rapporten identifierar fyra huvudutmaningar:

1. **Sårbara miljöer** – många ämnen är små och personberoende, vilket påverkar handledningskapacitet, kursutbud, seminarieverksamhet och långsiktig stabilitet.
2. **Bristande finansiering och resursfördelning** – styrgrupper och institutioner menar att forskarutbildningen är underfinansierad, samtidigt som resurserna förväntas vara oförändrade kommande år. Fördelningen av doktorandplatser efterlyser tydligare och mer långsiktiga kriterier.
3. **Komplex organisation** – samspelet mellan ämnen, styrgrupper, institutioner, BEEGS, UVS, FN och högskoleledning upplevs som otydligt, med överlappande processer och varierande praxis.
4. **Övriga frågor** – exempelvis administrativa processer, språkfrågor, karriärstöd, dubbelanslutningar samt hantering av dubbla forskningsmiljöer (BEEGS-ämne, UVS-ämne).

Rapporten presenterar flera handlingsalternativ för att stärka forskarutbildningen: att tydliggöra ansvarsfördelning i organisationen, att skapa principer för resursfördelning och doktorandtilldelning, att stärka samordningen av kurser och administrativa rutiner samt att se över BEEGS och UVS.

Förkortningar

ASP	Allmän studieplan
AVM	Avdelningen för verksamhetsutveckling och myndighetsstöd
BEEGS	Baltic and East European Graduate School
CBEEES	Centre for Baltic and East European Studies
CPK	Centrum för den praktiska kunskapens teori
HLK	Handledarkollegium
HF	Högskoleförordningen
HS	Historiska studier (forskarutbildningsområde)
HSV	Högskoleverket
FFU	Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning
FN	Fakultetsnämnden
IFF	Interna forskningsresurser (Fördelning av det statliga forskningsanslaget)
HSS	Institutionen för historia och samtidsstudier
IKL	Institutionen för kultur och lärande
IPA	Institutionen för polisiärt arbete
ISP	Individuell studieplan
ISV	Institutionen för samhällsvetenskap
KKT	Kritisk kulturteori (forskarutbildningsområde)
LU	Lärarytbildningen
MKV	Medie- och kommunikationsvetenskap
MVS	Miljövetenskapliga studier (forskarutbildningsområde)
NMT	Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik
PESO	Politik, ekonomi och samhällets organisering (forskarutbildningsområde)
SH	Södertörns högskola
UKÄ	Universitetskanslersämbetet
UVS	Utbildningsvetenskapliga studier (forskarutbildningsområde)
ÖSS	Östersjöstiftelsen
ÖÖ	ÖÖ-relevans: "Östersjö- och Östeuroparelevans", dvs. att ett doktorandprojekt uppfyller Östersjöstiftelsens geografiska kriterier

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt högskolans verksamhets- respektive kvalitetsplan för 2024 skulle en översyn av högskolans forskarutbildning göras, med fokus på organisering och finansiering sedan högskolan fick egna examenstillstånd 2010. Syftet med översynen är att (1) beskriva hur forskarutbildningen utvecklats över tid, (2) identifiera problem och utmaningar i forskarutbildningens organisation och finansiering, samt (3) ge förslag på hur problem och utmaningar kan hanteras. Det handlar inte om att göra en utvärdering av kvalitet i forskarutbildningen, utan om att identifiera utmaningar och handlingsalternativ med fokus på frågor om organisation och finansiering. Vi har i översynen inkluderat hela processen från fördelning av doktorandplatser och utlysningar av tjänster till disputation.

1.2 Hur rapporten kan användas

Rapporten bör kunna användas på flera sätt av alla som är inblandade i forskarutbildning vid högskolan: doktorander, handledare och handledarkollegier, forskarskolor och styrgrupper, samt administrativ personal. Den är tänkt att ge en överblick av hur forskarutbildningen vid Södertörns högskola kom till, hur den utvecklats över tid och vilka utmaningar den står inför idag. Rapporten avslutas med förslag och rekommendationer från författarna. Resultaten och slutsatserna i rapporten bör också kunna utgöra underlag för strategiska beslut på ledningsnivå. Att ha en stark och livaktig forskarutbildning är också viktigt för högskolans strävan efter formell universitetsstatus.

1.3 Uppdragets genomförande

Den 5 november 2024 beslutade rektor att uppdra åt Anna Maria Jönsson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap tillika vice-rektor för forskning och forskarutbildning samt Johan Eriksson, professor i statsvetenskap tillika Fakultetsnämndens vice-ordförande, att ansvara för översyn, analys och förslag på åtgärder.

Arbetet med översynen pågick mellan november 2024 och maj 2025. I ett första skede, som pågick fram till december 2024, inhämtades synpunkter om vad översynen borde beakta. Sådana dialogmöten hölls med Fakultetsnämnden, rektorsgruppen, ledningsgruppen, styrgrupper och Doktorandrådet. Vi gav även möjlighet för alla ämnen vid högskolan att dels lyfta fram sådant de ansåg att översynen borde beakta, dels vilka problem, utmaningar och eventuella förslag till förändring de hade. Under detta första skede sammanställdes även befintlig information, utifrån Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar, UKÄ-utvärderingar, doktorandenkäter och styrdokument. Fakultetsnämnden, AVM, HR och Biblioteket bistod med insamling och sammanställning av underlag.

I ett andra skede, från januari till början av april 2025, genomfördes ytterligare dialogmöten med företrädare för enheter som har olika roller i forskarutbildningen vid högskolan i syfte att samla in synpunkter, erfarenheter och förslag. Totalt genomfördes sjutton dialogmöten, där vart och ett pågick mellan 30 och 90 minuter. Rapporten diskuterades på högskoleledningens verksamhetsplanerings-internat i maj 2025. Senare samma månad skickades rapporten på remiss inom högskolan, för att sedan under hösten 2025 slutredigeras, överlämnas till rektor och publiceras.

1.4 Rapportens struktur

I kapitel 2 ges en beskrivning av forskarutbildningens utveckling från 2010 till 2024. I kapitel 3 identifieras problem och utmaningar med fokus på organisering och finansiering. I kapitel 4 presenteras ett antal handlingsalternativ och förslag på hur problem och utmaningar kan hanteras och hur forskarutbildningen kan utvecklas. Vi vill rikta ett stort och varmt tack till alla som bidragit med statistik och annat underlag, erfarenheter, åsikter och förslag. Ett särskilt tack till personalen vid AVM och högskolans bibliotek: ert bistånd med underlag och hjälp med textens färdigställande har varit ovärderligt. För eventuella kvarstående felaktigheter bär vi själva det fulla ansvaret.

2. Utveckling

2.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs hur examensrätt tilldelades Södertörns högskola inom ramen för mångvetenskapliga områden, vad som menas med ett "område", hur forskarutbildningen har organiserats och finansierats samt hur resurser har fördelats. Kapitlet innehåller även en sammanställning av grundläggande statistik om forskarutbildningen på ämnesnivå vid Södertörns högskola.

2.2 Examenstillstånd på forskarnivå vid Södertörns högskola

Södertörns högskola erhöll efter en ansökningsprocess och granskning av HSV självständiga forskarutbildningsrättigheter 2010, inom fyra mångvetenskapliga forskarutbildningsområden: Historiska studier (HS); Kritisk kulturteori (KKT); Miljövetenskapliga studier (MVS); samt Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO). År 2017 erhöll högskolan forskarutbildningsrättigheter för ett femte mångvetenskapligt område: Utbildningsvetenskapliga studier (UVS). Inom ramen för dessa områden har ett 20-tal ämnen forskarutbildning (se Tabell 1). Samtidigt har högskolan rätt att inom ramen för vart och ett av dessa områden tilldela forskarutbildningsrättigheter för andra ämnen och sammansättningen inom områdena har därmed förändrats något över åren då fler ämnen tillkommit i samtliga områden utom inom Miljövetenskapliga studier (som dock inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskning). UKÄ beslutade efter en nationell utvärdering, som genomfördes 2018-2020, att Södertörns högskola inte längre har tillstånd att bedriva forskarutbildning inom ämnet nationalekonomi, med hänvisning till att ämnet ansågs vara helt beroende av andra lärosäten för att kunna genomföra forskarutbildning (UKÄ 2018b; UKÄ 2020, s. 5).

Tabell 1: Forskarutbildningsområden och -ämnen vid Södertörns högskola

<i>Historiska studier (HS)</i>	<i>Kritisk kulturteori (KKT)</i>	<i>Miljövetenskapliga studier (MVS)</i>	<i>Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO)</i>	<i>Utbildningsvetenskapliga studier (UVS)</i>
2010: Arkeologi Etnologi Historia Idéhistoria	2010: Filosofi Estetik MKV	2010: Miljövetenskap	2010: Företagsekonomi Sociologi Statsvetenskap	2017: Svenska Pedagogik
2012: Religionsvetenskap	2011: Genusvetenskap 2013: Den praktiska kunskapens teori 2014: Konstvetenskap 2015: Litteraturvetenskap		2014: Nationalekonomi* 2019: Socialt arbete 2021: Journalistik 2025: Offentlig förvaltning	Dubbelanslutna ämnen: 2021: MKV 2022: Den praktiska kunskapens teori Historia Litteraturvetenskap 2024: Idéhistoria 2025: Statsvetenskap <i>Under bedömning:</i> Religionsvetenskap

* Examenstillståndet för nationalekonomi drogs in efter utvärdering av UKÄ som genomfördes 2018-2020.

Att rättigheter tillföll mångvetenskapliga områden snarare än enskilda vetenskapliga discipliner (ämnen) var dels en lösning på problemet med i flera fall små ämnesmiljöer vilket en större mångvetenskaplig miljö ansågs kunna kompensera; dels krävs universitetsstatus¹ för att erhålla *generellt* examenstillstånd på forskarnivå. Betydelsen av mångvetenskapliga områden i förhållande till ämnen är ett centralt tema i denna rapport, vilket vi återkommer till.

¹ Södertörns högskola har vid två tillfällen, 2003 och 2006, ansökt till regeringen om att bli universitet. Ingen av ansökningarna har tagits upp till prövning.

Forskarutbildning genomfördes inom ett flertal ämnen² vid högskolan långt innan självständiga rättigheter erhöles 2010, främst med finansiering från Östersjöstiftelsen och SLL. År 2006, samma år då högskolan för andra gången ansökte om att bli universitet, fanns ett 130-tal doktorander vid Södertörns högskola, varav ca 50 inom ramen för den mångvetenskapliga forskarskolan BEEGS³ (Södertörns högskola, 2006, s. 55). Inom naturvetenskap bidrog SLL med 50 miljoner om året i fem år och fortsatte med mindre belopp i flera år. Dessa bidrag finansierade bland annat flera doktorander. Denna tidiga forskarutbildning möjliggjordes genom samarbetsavtal med institutioner vid andra universitet (framför allt Stockholms universitet men i viss omfattning även med Uppsala universitet, Örebro universitet, Karolinska institutet och Linköpings universitet), vilket innebar att antagning, utseende av handledare och disputation formellt hanterades av "fadderinstitutionerna". Flertalet av doktoranderna hade dock sin anställning och arbetsplats vid Södertörns högskola. Den dåvarande "fadderlösningen" innebar att en forskarutbildningsmiljö tidigt kunde skapas och att lärarna/forskarna vid högskolan kunde få erfarenheter som handledare. Under denna period ingick högskolan även i ett par nationella forskarskolor (för historia respektive entreprenörskap). Vi går här inte närmare in på denna tidiga form av forskarutbildning utan koncentrerar oss på utvecklingen sedan högskola 2010 fick examensrätt på forskarnivå inom olika områden.

2.3 Kriterier för examenstillstånd

Allmänna kriterier för examenstillstånd på forskarnivå framgår av högskolelagen (1992:1434), högskoleförordningen (1993:100) samt regeringens proposition

² Arkeologi, etnologi, filosofi, företagsekonomi, historia, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, nationalekonomi, naturgeografi, naturvetenskap (organisk kemi, analytisk kemi, biokemi, strukturbiokemi, cellbiologi, molekylärbiologi, genetik och genomik, mikrobiologi, botanisk fysiologi, zoologisk fysiologi, ekologi), kulturgeografi, miljövetenskap, religionsvetenskap, retorik, sociologi, statsvetenskap, utbildningsvetenskap samt utveckling och internationellt samarbete (Södertörns högskola, 2006, ss. 55, 62-63).

³ BEEGS (Baltic and East European Graduate School) inrättades 2000 med finansiering av Östersjöstiftelsen. BEEGS är en internationell och mångvetenskaplig forskarutbildningsmiljö som samlar alla så kallade BEEGS-doktorander under deras första utbildningsår där de tar en gemensam kurs om Östersjöregionen, Öst- och Centraleuropa, innan de flyttas ut till respektive ämnesmiljö. BEEGS har ansvar för en introduktionsvecka, organiserar en doktorandkonferens, håller i BEEGS-kursen, genomför studieresor, seminarier, och sociala aktiviteter samt har en studierektor till stöd för doktoranderna. BEEGS-doktoranderna ingår organisatoriskt i CBEES, ett område och en ämnesmiljö. Se <https://www.sh.se/forskning/forskarutbildning/forskarskolan-beegs>

2008/09:134 *Forskarutbildning med profilering och kvalitet*.⁴ I högskoleförordningen framgår följande generella kriterier:

”Tillstånd att utfärda generella examina på forskarnivå får lämnas till andra högskolor än universitet inom ett område, om utbildningen och forskningen vid högskolan håller sådan kvalitet och omfattning att utbildning på forskarnivå inom området kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå och med goda utbildningsmässiga förutsättningar i övrigt.” (HF 6 kap. 5 d §)

I tillägg till dessa nationella kriterier har Södertörns högskola antagit lokala riktlinjer för inrättande respektive avveckling av forskarutbildningsämne (Södertörns högskola, 2020). Följande lokala kriterier gäller för inrättande av forskarutbildningsämne:

- Ämnet ska ha rätt att utfärda examen på avancerad nivå.
- Ämnet ska ha motsvarande minst fyra heltidsekvivalenter tillsvidareanställda disputerade lärare, varav minst en (1) professor och två (2) docenter.⁵ Samtliga ska inneha minst 50% anställning vid det aktuella ämnet. Samma person får inte räknas till två ämnen samtidigt.
- Det ska finnas dokumenterad erfarenhet av doktorandhandledning bland de tillsvidareanställda lärarna inom ämnet.

Därutöver anges att ämnet ska ha en vetenskaplig profil som överensstämmer med forskarutbildningsområdet, att ämnet bidrar till kunskapsutveckling inom området samt tillsammans med övriga ämnen inom området utgör en ”trovärdig vetenskaplig helhet där delarna stödjer helheten och varandra”. Ansökan ska behandla forskningsmiljö och högre seminarium, handledningserfarenhet, forskning inom ämnet, doktoranders medinflytande, internationell orientering, samverkan, doktorandkurser, kvalitetssäkring samt allmän studieplan. Avveckling av forskarutbildningsämne kan vid Södertörns högskola ske på bland annat följande grunder:

- Ämnet har för få antagna och aktiva doktorander
- Ämnet har brist på handledarkompetens

⁴ Se även UKÄ:s skrift *Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen* (2023).

⁵ Dessa kriterier kan jämföras med andra lärosäten: Malmö universitet kräver minst 2 professorer och 3 docenter; Karlstads universitet minst 2 professorer och 2 docenter; Linnéuniversitetet minst 2 professorer och 1 docent; Mittuniversitetet minst 1 professor och 1 docent. De större universiteten förefaller inte ha lika exakta krav – och vid t.ex. Uppsala universitet organiseras forskarutbildningar ”i normalfallet” endast inom ämnen som redan har examensrätt på forskarnivå.

- Ämnet har inte åtgärdat väsentliga brister som framkommit i samband med en utvärdering
- Området behöver omorganiseras
- Ämnet ska utgå ur utbudet för forskarutbildning
- Ett nytt forskarutbildningsämne har inrättats som inkluderar eller ersätter ett tidigare inrättat ämne.

Vad är ett område?

Så här lyder UKÄ:s definition av "område":

"Ett område kan beskrivas som ett avgränsat kunskapsfält. Området kan rymma ett eller flera ämnen för utbildning på forskarnivå (forskarutbildningsämnena). Lärosätet anger i sin ansökan hur området ska avgränsas och vilket eller vilka ämnen som examen på forskarnivå ska utfärdas inom (utbildning på forskarnivå) och som initialt kommer att ges inom området. Vad ett område för examenstillstånd kan omfatta kommer således att variera från fall till fall. Det behöver inte sammanfalla med ett område för masterexamen som redan finns vid lärosätet." (UKÄ, 2023, s. 31)

När Södertörns högskola ansökte om och fick forskarutbildningsrättigheter 2010 gällde dessa alltså de fyra mångvetenskapliga områden som angavs ovan. Rätt att utfärda doktorsexamen tillföll 11 ämnen, men examensrätten för varje ämne var och är fortfarande kopplad till det mångvetenskapliga område de ingår i.

Betydelsen av område diskuteras mer i detalj nedan.

Beslut om examensrätt på forskarnivå

I beslutet för området Kritisk kulturteori angav HSV att detta skulle ge Södertörns högskola "ett utbud som är unikt i Sverige" och att även om tre olika ämnen ingick i områdesansökan så framstod området som en "sammanhållen enhet" (HSV, 2010c, s. 3). Det noterades att innan "hearingen rådde viss oklarhet kring organisationen", men att oklarheterna skingrats då det klargjordes att Fakultetsnämnden skulle få ett övergripande ansvar för forskarutbildningens kvalitets-säkring.

I beslutet för området Historiska studier angavs att området är "väl sammanhållet, med ett omfattande och välutvecklat samarbete över ämnesgränserna som gör att synergieffekter uppnås" samt att områdets avgränsning är "funktionell" (HSV, 2010d, s. 3). Fakultetsnämndens övergripande ansvar nämndes även i detta

beslut, samtidigt som HSV noterade att viss oklarhet råder avseende hur högskoleledningen "konkret och formellt" skulle följa hur Fakultetsnämnden "uppfyller sitt forskarutbildningsansvar" och att detta behövde tydliggöras.⁶

I beslutet för området Miljövetenskapliga studier angavs att området "utgör definitivt en del av högskolans profilering" samt att avgränsningen av området är "rimlig" (HSV, 2010b, s. 3). HSV noterade att såsom området miljövetenskap definieras i ansökan förutsätts en "stark samhällsvetenskaplig kompetens", liksom en "god integrering" av samhälls- och naturvetenskap (HSV, 2010b, s. 3), vilket har uppnåtts inom MVS. Relationen till högskolans samhällsvetenskapliga miljö inom PESO betonades särskilt. Noteras bör dock att MVS inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskning. Liksom för området Historiska studier betonas även vikten av "dokumenterade rutiner" i form av "organisation och beslutsprocesser" för hantering av kvalitetsfrågor, vilket sedermera hamnade inom Fakultetsnämndens ansvarsområde.

I beslutet för området Politik, ekonomi och samhällets organisering (PESO) angavs att de ingående ämnena "utvecklats i interaktion med varandra och har en icke oväsentlig gemenskap i fråga om såväl problemställningar som teori och metod. Detta gör dem till ett rimligt och ändamålsenligt område för examensrätt, även utan den teoretiska överbyggnad som utvecklas i ansökan" (HSV, 2010a, s. 3). I beslutet för Utbildningsvetenskapliga studier (UVS) - det femte området som tillkom 2017, angavs att områdets "omfattning och avgränsning [...] är väl vald. Kraven på en forskningsbaserad lärarutbildning gör området särskilt angeläget, såväl på Södertörns högskola som nationellt." Inledningsvis ingick pedagogik och svenska i UVS, vilket sedermera byggts ut till sju ämnen⁷ och inom kort ser ut att utökas till nio (statsvetenskap och religionsvetenskap).

Forskarutbildningen på Södertörns högskola bedrivs alltså idag inom fem forskarutbildningsområden som med ett undantag omfattar flera olika ämnen (5–7). I *Kritisk kulturteori* (KKT) som är placerat på Institutionen för kultur och lärande ingår 2025 sju ämnen (estetik, filosofi, genusvetenskap, konstvetenskap, litteraturvetenskap, medie- och kommunikationsvetenskap, Den praktiska kunskapens teori). Området *Historiska studier* (HS) har sin hemvist på Institutionen för historia och samtidsstudier och består av fem olika ämnen

⁶ Fakultetsnämndens mandat och ansvar har sedan dess tydliggjorts och uppdateras i arbets- och delegationsordningen.

⁷ Förutom pedagogik och svenska ingår numera medie- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, den praktiska kunskapens teori, historia och idéhistoria. Våren 2025 ansluter statsvetenskap till UVS. Religionsvetenskap är under bedömning.

(arkeologi, etnologi, historia, idéhistoria, religionsvetenskap). På Institutionen för samhällsvetenskaper finns *PESO* (Politik, ekonomi och samhällets organisering) med fem ämnen (företagsekonomi, journalistik, offentlig förvaltning, sociologi, statsvetenskap). Området *Miljövetenskapliga studier* (MVS) är placerad på Institutionen för naturvetenskap, miljö och teknik och inkluderar det mångvetenskapliga ämnesområdet miljövetenskap. Området är det enda som inte i nuläget inkluderar flera ämnen. Området *Utbildningsvetenskapliga studier* (UVS) är det senast tillkomna området på högskolan och är av särskild karaktär då det från början inkluderat två ämnen (svenska och pedagogik) som anses centrala för lärarutbildningen och som inte ingår i något annat forskarutbildningsområde. Sedan 2021 finns möjlighet för ämnen som redan tillhör annat forskarutbildningsområde att dubbelanslutas till UVS. En dubbelanslutningsansökan ska granskas av externa sakkunniga och beslutas av Fakultetsnämnden, enligt fastställda riktlinjer. En dubbelanslutning innebär att ett ämne som har examenstillstånd inom något annat område även får rätt att examinera doktorander inom UVS. Först ut som dubbelanslutet ämne var medie- och kommunikationsvetenskap (2021).

2.4 Nuvarande organisering av forskarutbildning

Inom ramen för de fem mångvetenskapliga områden som har examensrätt på forskarnivå har antalet ämnen vuxit från elva till 21 (se Tabell 1), dvs. i det närmaste en fördubbling från 2010 till 2024. Tillväxten har dock varierat mellan områdena: HS har vuxit från fyra till fem ämnen, KKT från tre till sju, PESO från tre till sex och UVS från två till åtta. MVS är sedan 2010 ett enda, om än mångvetenskapligt, ämne.

På *ämnesnivå* har handledarkollegiet (HLK) en betydelsefull roll för organisering och uppföljning av forskarutbildning. Även om handledarkollegierna fortfarande är rådgivande enheter utan formell beslutsmakt har de ett reellt inflytande vad gäller antagning, utse och byte av handledare, organisering av ämnes-specifika kurser, uppföljning av ASP och ISP:er, bereda disputation, utse förhandsgranskare för avhandling, hålla sig uppdaterad om, forskningsetiska regelverk, samt bedöma om en doktorand ska tillrådas eller avrådas från att disputeras (Södertörns högskola, 2023, s. 12).

Hur HLK organiseras skiljer sig mellan ämnena på högskolan i flera avseende, bland annat vad gäller deltagande och representation, vem som är samman-

kallande/ordförande, mötesfrekvens, rutiner för utseende av handledare samt uppföljning av doktoranders prestation. Enligt dokumentet Arbetsordning för institutioner, Lärarutbildningen och CBEES har doktoranderna rätt att vara representerade i HLK och över tid efterlevs detta av allt fler ämnen.

På ämnesnivå finns även ämnesråd och avdelningsföreståndare med ansvar för delar av forskarutbildningen, framför allt vad gäller anställnings- och arbetsmiljöfrågor.

I högskolans arbetsordning för institutioner, lärarutbildningen och CBEES anges en uppdelning mellan kollegial organisation och linjeorganisation, där ämnesråd, institutionsnämnd och styrgrupp hör till den förra och prefekt samt avdelningsföreståndare till den senare (Södertörns högskola, 2023). I arbetsordningen fastställs att det för varje forskarutbildningsområde ska finnas en styrgrupp.

På *områdesnivå* har de fem mångvetenskapliga styrgrupperna ansvar för att formellt utse bedömaregrupper för antagning, tillstyrka bedömaregruppers förslag till antagning och rangordning, utse handledare, tillstyrka förslag på opponent och betygsnämnd, följa upp ASP och ISP, samt organisera områdesspecifika doktorandkurser.⁸ Styrgrupperna leds av en ordförande och har representanter för varje forskarutbildningsämne. Antal studierektorer skiljer sig mellan områdena (se Tabell 2). Studierektorerna har ett informellt högskoleövergripande nätverk för samverkan som i nuläget samordnas av studierektorn för BEEGS. Styrgruppernas ordförande deltar även regelbundet i möten med Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning (FFU).

Sammanfattningsvis skiljer sig de fem styrgrupperna åt på åtminstone sex sätt (se Tabell 2), utöver skillnader i finansiering (se Tabell 3).

⁸ Även institutionerna har viktiga roller för forskarutbildning, dels genom prefektens övergripande chefs- och arbetsmiljöansvar, dels genom institutionsnämnderna som "tillsammans med prefekten ska verka för kvalitet inom institutionens forskning, utbildning och samverkansaktiviteter" (Södertörns högskola, 2023, s. 1). Det är också prefekten som ansvarar för fördelning av interna forskningsmedel, såsom IFF och anslaget till styrgrupper.

Tabell 2: Skillnader mellan forskarutbildningsområden

	HS	MVS	KKT	PESO	UVS
Ämnen	5	1	7	6	8
Tilldelning av BEEGS-doktorander (vartannat år)	4-5	4-5	7-8	7-8	0
Studierektorer	1	1	7	1	0 ⁹
Poäng för avhandling	180	180	180	165	180
Obligatoriska områdeskurser (antal poäng)*	15	15	10	37,5	15
Mandat	Forskarutbildning	Forskarutbildning	Forskarutbildning	Forskning- och forskarutbildning**	Forskarutbildning

*Doktorander inom HS, KKT, PESO och UVS läser även en kurs om vetenskapsteori (7,5 hp). Därutöver är den så kallade BEEGS-kursen (7,5 hp) obligatorisk för alla BEEGS-doktorander. Vidare har varje ämne ett varierande antal ämnesspecifika obligatoriska kurser.

** ISV har delegerat ansvar för både forsknings- och forskarutbildningsfrågor till PESO. Exempelvis organiserar PESO ISV:s forskardag samt seminarier om t.ex. publicering och forskningsansökningar.

Miljövetenskapliga studier skiljer ut sig genom att detta är både område och *formellt* en enda ämnesdisciplin (som dock i praktiken inkluderar både samhällsvetenskapligt och naturvetenskapligt inriktad forskarutbildning), till skillnad från övriga områden där antalet ämnen är mellan fem och åtta. Kritisk kulturteori skiljer ut sig genom att ha en studierektor per ämne till skillnad från övriga som har en studierektor för hela området, samt endast 10 hp områdesgemensam obligatorisk kurs.

PESO skiljer ut sig genom att ha flest obligatoriska områdesgemensamma kurser, om totalt 37,5 hp.¹⁰ PESO skiljer sig också från de övriga genom att doktorsavhandlingen omfattar 165 hp till skillnad från övriga som har 180 hp.

⁹ För UVS gäller att man sedan 2023 i stället för en studierektor har en forskningskoordinator.

¹⁰ PESO-kurserna är: Advanced Qualitative Methods; Advanced Quantitative Research Methods; teorikursen Organizations and Institutions; samt Research Design (all kurserna omfattar vardera 7,5 hp). Att PESO utvecklade relativt många gemensamma kurser, särskilt införandet av teorikursen Organizations and Institutions, bör ses i ljuset av följande skrivningar i HSV:s beslut om examensrätt: "Det gemensamma området för disciplinerna är ett av högskolans profilområden, och den ansats som redovisas i ansökan ger spännande utgångspunkter för forskarutbildning. Denna potential utnyttjas dock inte i de områdesgemensamma doktorandkurser som planeras; dessa ska

Betydelsen av område har sedan starten 2010 utvecklats på olika sätt inom Södertörns högskola, även om alla fem områden har en styrgrupp som koordinerar och beslutar om vissa delar av forskarutbildningen. Styrgrupperna har exempelvis en roll i antagning av doktorander, även om formellt beslut tas av den högskolegemensamma Fakultetsnämnden. Styrgruppernas ordförande deltar även regelbundet i möten med Fakultetsnämndens utskott för forskning och forskarutbildning (FFU). Styrgruppernas studierektorer har därtill skapat ett informellt nätverk för informationsdelning och koordinering.

De nationella riktlinjerna är allmänt hållna och ger inga konkreta svar angående exempelvis områdesgemensamma kurser, men det framgår att området ska utgöra en gemensam *vetenskaplig miljö* och inte enbart vara av *administrativ karaktär*. UKÄ anger att "examenstillståndet och därmed prövningen gäller området som helhet, inklusive de enskilda forskarutbildningsämnena som ryms inom området" (UKÄ, 2023, s. 32). En väsentlig bedömningsgrund är att "området utgör en trovärdig vetenskaplig/konstnärlig helhet, där delarna stödjer helheten och varandra", samt att forskningen inom området "är av sådan kvalitet och omfattning att forskarutbildning kan bedrivas på en hög vetenskaplig nivå inom hela området" (UKÄ, 2023, s. 33). I sammanhanget kan noteras att redan i HSV:s beslut att ge forskarutbildningsrättighet för området Historiska studier anges att "kriterierna för urvalet av obligatoriska kurser" är "oklara och bör tydliggöras" (HSV, 2010d, s. 5).

BEEGS-doktorander placeras första året vid CBEES, en mångvetenskaplig miljö med forskare, en egen seminariereserie, en årlig internationell konferens samt utgivning av publikationer. BEEGS organiserar en introduktionsvecka för nyantagna doktorander. BEEGS organiserar även en doktorandkonferens och ger även en obligatorisk mångvetenskaplig doktorandkurs om Östersjö- och Östeuroparegionen. BEEGS organiserar därtill aktiviteter såsom seminarier, filmkvällar och studieresor samt genomför kompletterande uppföljning av doktorandernas utbildning. Efter det första året vid BEEGS flyttar doktoranderna fysiskt till sina ämnesmiljöer. BEEGS-doktoranderna förväntas dock medverka i såväl ämnes- som BEEGS-miljön från dag ett.

Därtill finns som nämnts ett antal externfinansierade forskarskolor, som framför allt fungerar som forskningsmiljöer men som i viss mån även organiserar

gälla vetenskapsteori och forskningsmetod, inte den gemensamma substansen i området" (HSV, 2010a, s. 3). HSV skrev också att det är "önskvärt att det områdesöverskridande forskningstemat syns inte bara i form av gemensamma seminarier utan också i kursutbudet." (HSV, 2010a, s. 4)

doktorandkurser. Forskarskolorna har inget formellt ansvar för genomförande av forskarutbildningen, men tillför resurser i form av finansiering och nätverk.

På *högskoleövergripande* nivå ansvarar Fakultetsnämnden (FN) för uppföljning av kvalitet i all utbildning och forskning vid högskolan. Sedan 2022 har FN infört ett system för kvalitetsutvärdering på ämnesnivå där alla delar av verksamheten (grundutbildning, avancerad utbildning, forskarutbildning och forskning) utvärderas med hjälp av externa sakkunniga. FN fattar även beslut om riktlinjer för forskarutbildning, inrättande av doktorandkurser, antagning av doktorander, samt gällande disputation. FN har även i uppdrag att "föreslå principer för utveckling av högskolans forskarutbildning samt för fördelning av doktorandplatser". Ett arbete med att ta fram sådana principer pågår inom FN och förväntas slutföras 2026. Beslut om fördelning av doktorandplatser per område görs av högskoleledningen/rektorn.

2.5 Nuvarande finansiering och resursfördelning

Forskarutbildningen på Södertörns högskola finansieras idag på huvudsakligen fem sätt:

- Medel från Östersjöstiftelsen (BEEGS)
- Högskolans forskningsanslag (främst UVS)
- Projektmedel från externa finansiärer (inklusive ÖSS)
- Forskarskolor med medel från externa finansiärer
- Externa partners (samverkansdoktorander)

I april 2025 var närmare två tredjedelar av högskolans doktorander (80 av 137) finansierade av ÖSS och av dessa var en majoritet (72) BEEGS-doktorander medan övriga (åtta) ingår i ÖSS-projekt.¹¹ Drygt 20 procent finansieras av högskolans forskningsanslag (främst inom UVS) medan ca 15 procent finansieras av projektmedel (inklusive nationella forskarskolor). Projektdoktorander finansieras främst av Vetenskapsrådet men vissa även av Formas, Forte, Naturvårdsverket, Wallenbergstiftelserna och Horizon Europe. Skillnader finns mellan områden och ämnen gällande fördelningen av finansieringsformer för doktorander (se Tabell 3).

¹¹ I Tabell 3 redovisas enbart siffror som gäller t o m 31 december 2024.

Tabell 3: Doktoranders finansieringsform, 2024

	BEEGS	ÖSS-projekt	Fo-anslag	Projekt ¹²	Adjunkt	Samverkan/egen anställn	Rektors-medel
HSS antal//%	15/58	1/4	2/8	6/23	1/3	1/4	-
Arkeologi	4	-	1	-	-	1	-
Etnologi	4	-	1	3	-	-	-
Historia	3	-	-	-	1	-	-
Idéhistoria	2	-	-	2	-	-	-
Religionsvetenskap	3	1	-	1	-	-	-
KKT antal//%	18/49	3/8	5/14	9/24	-	2/5	-
DPKT	3	2	-	2	-	2	-
Estetik	2	-	1	-	-	-	-
Filosofi	4	1	-	-	-	-	-
Genus	3	-	1	4	-	-	-
Konstvetenskap	2	-	-	2	-	-	-
Litteraturvetenskap	1	-	2	-	-	-	-
MKV	4	-	1	1	-	-	-
MVS antal//%	19/73	3/11	2/8	2/8	-	-	-
PESO antal//%	22/78	1/4	2/7	1/4	-	2/7	-
Företagsekonomi	6	-	1	-	-	1	-
Journalistik	3						
Socialt arbete	4	1	-	-	-	1	-
Sociologi	6	-	-	-	-	-	-
Statsvetenskap	3	-	1	1	-	-	-
Nationalekonomi	1	1	1	-	-	-	-
UVS antal//%	1/5	1/5	17/71	3/13	-	1/5	1
DPKT	-	-	1	-	-	1	-
Historia	-	-	1	-	-	-	-
Litteraturvetenskap	-	-	1	-	-	-	-
MKV	-	-	1	3	-	-	-
Pedagogik	1	1	8	-	-	-	-
Svenska	-	-	6	1	-	-	-
Totalt antal//%	72/53	8/6	28/21	21/15	1/0,5	6/4	1/0,5

¹² Projekt är från andra externa finansiärer förutom ÖSS. Merparten är doktorander i forskarskolor finansierade av VR men även medel från Forte, Formas, Naturvårdsverket, Wallenbergstiftelserna och Horizon Europe finns med.

Beslut om övergripande resursfördelning för högskolan fattas av rektor och där avsätts medel från högskolans forskningsanslag för UVS-doktorander, en disputationspott samt en post för att stödja administrationen kring forskarutbildningen. Denna pott tilldelas institutionerna. Utöver detta finansieras merparten av högskolans doktorander av Östersjöstiftelsen.

UVS har hittills tilldelats två-tre doktorandplatser per år, finansierade via högskolans forskningsanslag. Ursprungligen ingick svenska och pedagogik, vilket innebar att dessa ämnen fick en jämn och kontinuerlig tilldelning av doktorander. I och med att allt fler ämnen har dubbelanslutits¹³ till UVS är konsekvensen att inte alla ämnen kan få en doktorandplats, åtminstone inte årligen.

Vad gäller fördelning av doktorandplatser inom BEEGS, finansierade av ÖSS, så beslutas detta på rektorsnivå. Områdena har tilldelats BEEGS-doktorander varannat år enligt följande fördelning beroende på årets tilldelning för ändamålet från ÖSS; HS fyra-fem, MVS fyra-fem, PESO sju-åtta och KKT sju-åtta.

Inom styrgrupperna har BEEGS-doktorandplatser över lag fördelats jämnt mellan ämnen, oavsett ämnens storlek, genomströmning eller andra kvalitetsaspekter. Inom framför allt KKT och PESO, där antalet ämnen vuxit utan att tilldelningen av BEEGS-doktorandplatser ökat i motsvarande grad, är konsekvensen att vissa ämnen emellanåt inte får någon doktorand (eller endast får en doktorand varannat år). Inom KKT fördelas doktorandplatserna jämnt mellan de ingående ämnena, så när inte antalet platser sammanfaller med antal ämnen, tas hänsyn till tidigare fördelning så att det blir lika många platser för varje ämne över tid. Inom PESO använder man principen att alla ämnen får en doktorand och eventuella platser utöver det har vanligen fördelats genom lottning.

Miljövetenskap valde tidigt en annan modell i och med att forskarutbildningen gäller ett enda ämne, samtidigt som fördelningsprincipen har varit att jämnt fördela mellan naturvetenskapligt och samhällsvetenskapligt inriktade doktorandplatser. Inom Historiska studier fördelas platserna jämnt mellan

¹³ I dagsläget ingår följande sju ämnen i UVS: svenska, pedagogik, medie- och kommunikationsvetenskap, litteraturvetenskap, den praktiska kunskapens teori, historia och idéhistoria. Statsvetenskap ansluter till UVS under vår 2025 och religionsvetenskap är under bedömning.

ämnena. I det fall det finns fler eller färre platser än ämnen som ingår i området så tillämpas lottning. UVS har för de år de tilldelats två doktorandplatser vikt en för enkelanslutet ämne (svenska eller pedagogik som får vartannat år) och en för ett dubbelanslutet ämne.

Samtliga fem forskarutbildningsområden tilldelas en grundplåt som 2025 är 600 000 kr för att administrera forskarutbildningen. Därutöver gör institutionerna ett avlyft från de interna forskningsresurserna (den så kallade IFF:en) på prefekt och/eller ämnesnivå för att bedriva kurser, finansiera studierektor med mera. En utbredd uppfattning är (särskilt inom KKT och PESO) att forskarutbildningsområdena är underfinansierade – vilket vi återkommer till i nästa kapitel.

PESO:s budget för 2025 är ca 1,4 miljoner för forskarutbildningen, dvs 800 000 utöver grundplåten. Merparten av dessa medel går till löner; för studierektor (25 procent), administratör, medverkan i styrgrupp (10 procent till ordförande i styrgruppen)¹⁴ och doktoranddeltagande (2,5 procent). I övrigt budgeteras för drift (t.ex. workshop och skrivarvecka), samt kurser (2024 tilldelades 120 klocktimmar vardera för två obligatoriska kurser).

NMT och MVS har avsatt 1,5 miljoner totalt för forskarutbildningen vilket innebär att man avsätter 900 000 från institutionens IFF. Merparten går till löner för styrgruppen och styrgruppens ordförande samt sedan 2025 30 procent till studierektorn. I övrigt har man budgeterat för en workshop och doktoranders expenser men ingenting för kurser. 2024 hade man dock budgeterat för ca 50 000 kronor för en kurs.

För KKT har institutionen planerat en budget om totalt 2,5 miljoner för 2025 varav ca 400 000 ska tas på oförbrukade medel och 1,5 miljoner har avsatts från institutionens IFF. Inom KKT har man budgeterat för styrgruppens ordförande (20 procent), doktorandrepresentanter och sju studierektorer som får 10 procent vardera (med undantag för två Östersjöprofessorer som får 0 respektive 5 procent). KKT är också det område som avsätter mest medel för administration. En annan stor budgetpost avser kurser. I KKT:s budget finns medel för två obligatoriska områdeskurser samt en kurs var i respektive ämne. Man avsätter också medel för en intern konferens, en skrivjunta, 60-procents- och slutseminarieopponenter och diverse sociala aktiviteter.

¹⁴ I PESO:s styrgrupp finns 2025 två Östersjöprofessorer där en får 0 procents ersättning och personen som innehar ordföranderollen får 10 procent.

Inom UVS används de 600 000 som området tilldelats för ersättning till styrgruppens ordförande (10 procent), forskningskoordinator (10 procent) samt ersättning till bedömaregrupper.

Historiska studier avsätter 880 000 utöver de 600 000 som man tilldelas direkt av rektor och av dessa går 80 000 till att finansiera områdets studierektor. I övrigt har man budgeterat för ersättning för medverkan i styrgruppen, kurser, doktorandinternat och andra gemensamma träffar.

Det skiljer sig alltså åt en del mellan de olika forskarutbildningsområdena vad man räknar in i budgeten för forskarutbildningen. Det handlar om ersättning för studierektorer, deltagande i styrgrupper och administration men även i vissa fall för kurser, gemensamma konferenser, seminarier, ersättning för opponenter etc.

Tabell 4: Fördelning av interna medel för forskarutbildning år 2025

	HS	KKT	PESO	MVS	UVS
Rektorsmedel	600 000	600 000	600 000	600 000	600 000
IFF	880 000	1 500 000	800 000	900 000 ¹⁵	-
MK	-	400 000	-	-	-
Totalt	1 480 000	2 500 000	1 400 000	1 500 000	600 000
Antal ämnen	5	7	6	1	7
Löner (ej kurser)	527 000	1 500 000	985 000	1 100 000	600 000
Drift ¹⁶	285 000	326 000	150 000	400 000 ¹⁷	
Kurser ¹⁸	170 000	720 000 ¹⁹	255 000 ²⁰	(50 000) ²¹	XX ²²
Bedömagrupper					
Studierektor(er)	40% (1)	55/0-10%[9] ²³	25% (1)	30% (1)	-
Styrgrupp ordf.	15%	20%	10% ²⁴	10% ²⁵	10%
Styrgrupp ledamöter	2%	- ²⁶	0-2,5% ²⁷	5%	
Handläggare*	50%	140%	30%	20%	Na
Forskningskoordinator	-	-	-	-	10%

¹⁵ 2024 avsattes ca 1,1 miljoner på IFF, dvs totalt 1,7 miljoner.

¹⁶ Här inkluderas aktiviteter som interna konferenser, workshops, doktorandfika, skrivjuntor etc.

¹⁷ Av detta utgörs 350 000 av extra expensmedel som doktorander kan söka.

¹⁸ Det är endast KKT som har ämnesspecifika kurser i budgeten.

¹⁹ Två obligatoriska områdeskurser (124 respektive 50 klocktimmar) och en ämneskurs vardera (64 klocktimmar för varje) för de sju ingående ämnena.

²⁰ Två obligatoriska kurser omfattande 7,5 hp. År 2024 lades 120 klocktimmar vardera på kurserna.

²¹ Siffran avser 2024 eftersom man inte ger kurser 2025.

²² Undervisning i områdets enda egna kurs: UVS introkurs (7,5hp) betalas av ämnena. Forskningskoordinator är kursansvarig och håller i inledningen.

²³ En ÖSS-professor får 0% och en annan 5%. Övriga 10% vilket ger totalt 55%.

²⁴ En ÖSS-professor.

²⁵ Nuvarande ordförande får 10%, och gör resterande inom ramen för sin ÖSS- professur. Tidigare har ordförande fått 20%.

²⁶ Studierektorerna sitter i styrgruppen och får sin ersättning i och med uppdraget som studierektor. Doktorandrepresentanterna får 3,5% (två personer).

²⁷ En ÖSS-professor får 0% och övriga 2,5%. Även doktorandrepresentanterna får 2,5% (fem personer).

Kommentar: Siffrorna gäller för 2025 och naturligt nog blir budgetarna högre för de områden som har intag av doktorander och därmed har fler kurser mm. MK = Myndighetskapital.

* En uppskattning från respektive institution och administratör. Det bör påpekas att vilka arbetsuppgifter som ryms här skiljer sig åt mellan områdena.

Vi noterar att flera områden har med ersättning till doktorandrepresentanter i budgeten trots att det finns separat finansiering för detta. Rektor avsatte 2025 totalt 600 000 för detta ändamål. Rektorsmedlen avser dock representanter från doktorandrådet och några områden (t.ex. PESO) har valt att inkludera ytterligare doktorandrepresentanter som då ersätts med dessa medel. Områdena har olika många doktorandrepresentanter och ersättningen skiljer sig något åt. KKT har två doktorandrepresentanter som ersätts med 3,5 procent, PESO har fem representanter som ersätts med 2,5 procent, HS har tre ordinarie doktorandrepresentanter styrgruppen och inga suppleanter. Vad beträffar ersättning får de fyra klocktimmar per möte sen något år. MVS har en representant och en suppleant där representanten ersätts med tre och suppleanten en procent. UVS har en doktorandrepresentant som ersätts med 16 klocktimmar per termin.

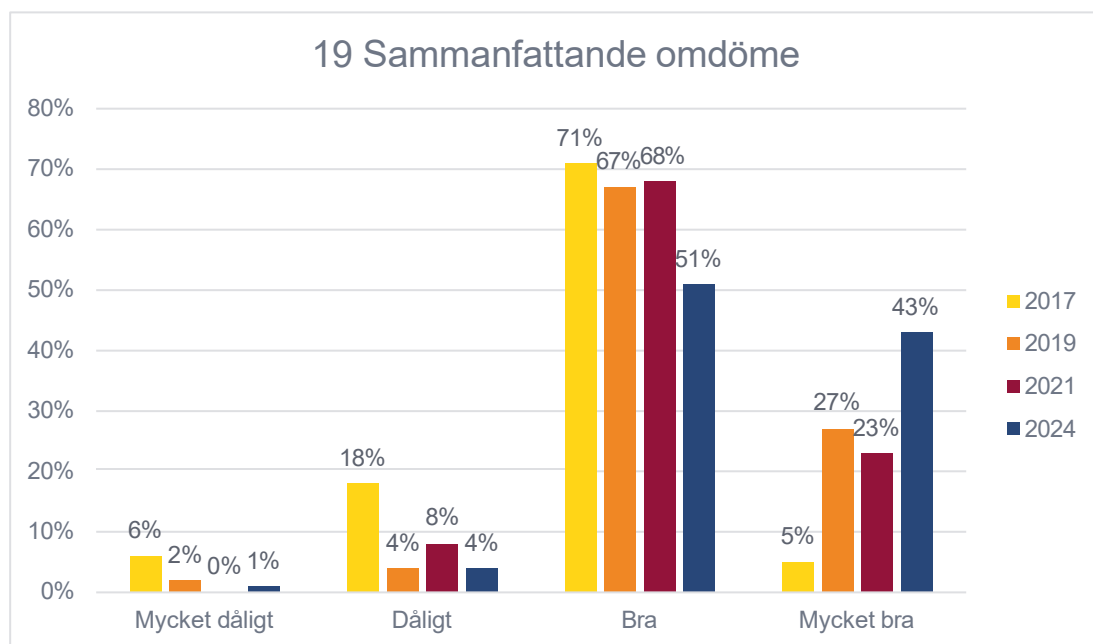
Resurser läggs också på det administrativa stöd som varje styrgrupp och forskarutbildningsområde har av en eller flera handläggare/administratörer. Omfattningen och formen av stöd skiljer sig dock åt mellan områdena där KKT sticker ut med 140 procent administrativt stöd medan övriga områden ligger mellan ca 20–50 procent av heltid. De som arbetar med administrativt stöd för forskarutbildningen på institutionerna har delvis olika arbetsuppgifter och ansvar men enligt de uppgifter vi fått från de själva, prefekter och styrgruppsordföranden är att de arbetar bland annat med att vara sekreterare i styrgrupper, administrera Ladok, sköta arrangemang kring disputationer, arkivera och diarieföra doktorandärenden, planera och arrangera workshops och konferenser etc. Noteras bör att utöver detta administrativa stöd på institutionerna så arbetar två personer på AVM heltid med forskarutbildningsfrågor och dessutom utförs administrativt stöd på såväl HR- som Ekonomiavdelningen (mm).

2.6 Hur har det gått, 2010–2024?

Såväl interna som externa utvärderingar visar att högskolans forskarutbildning överlag håller hög kvalitet. Av såväl intervjuer som doktorandenkäter (SH 2025)

framgår att doktoranderna på det stora hela är nöjda med sin utbildning och arbetssituation även om de också pekar på flera utmaningar och förbättringsområden. Att doktoranderna är nöjda är en uppfattning som dessutom har förstärkts över tid (se Figur 1).

Figur 1: Sammanfattande omdöme om forskarutbildningen²⁸

För att få en överblick av hur forskarutbildningen inom högskolans olika ämnen utvecklats över tid har vi sammanställt grundläggande statistik i Tabell 5. Här framgår tydliga ämnesskillnader, särskilt vad gäller antal doktorander samt examinerade doktorsavhandlingar. Miljövetenskapliga studier är med sina 25 avhandlingar det ämne som haft flest disputationer under perioden 2010–2024. Vid institutionen för Naturvetenskap, miljö och teknik (NMT), dit Miljövetenskapliga studier hör, fanns tidigare några andra ämnen som numera är nedlagda (t.ex. biologi och kemi). Om dessa natur- och livsvetenskapliga ämnen räknas in når NMT upp till knappt 40 examinerade doktorsavhandlingar för perioden 2010–2024.

Även ämnet historia är relativt stort, med totalt 23 examinerade doktorsavhandlingar, 2010–2024. Därefter följer statsvetenskap med 21 avhandlingar (varav två licentiater), medie- och kommunikationsvetenskap med 16 och sociologi med 13. Övriga forskarutbildningsämnen har färre doktors-

²⁸ Enkätfråga: "Vilket sammanfattande omdöme skulle du ge din forskarutbildning så här långt?"
Källa: Doktorandenkät 2024, Fråga 19, Figur 49 (SH 2025, s. 39).

avhandlingar (se Tabell 5). Ämnen som nyligen fått examensrätt, journalistik (2021) och offentlig förvaltning (2025), har av förklarliga skäl ännu inte haft någon disputation.

Forskare vid högskolan har även framgångsrikt ansökt om externa medel för att starta nya forskarskolor i samarbete med andra lärosäten, till exempel startade medie- och kommunikationsvetenskap 2021 med finansiering från Vetenskapsrådet en forskarskola med fokus på digitala medier, skola och fysisk aktivitet. 2022 beslöt Vetenskapsrådet att finansiera 10 nya forskarskolor inom humaniora och samhällsvetenskap, varav fem där Södertörns högskola ingår.²⁹ Med dessa fem nya forskarskolor förändrades tillfälligt fördelningen mellan doktorander finansierade av Östersjöstiftelsen (framför allt via BEEGS) och andra finansiärer, då omkring hälften av de som antogs hörde till BEEGS år 2023. År 2024 utgjorde BEEGS återigen den största kullen nyantagna, med 18 doktorander (varav åtta doktorander till PESO, fem till MVS, tre till HS och två till KKT). Därutöver har två doktorander inom UVS antagits.

Antalet aktiva doktorander på högskolan var 139 (varav 68 procent kvinnor) den sista december 2024 och av dessa var fem antagna vid andra lärosäten. Motsvarande tidpunkt 2022 var det totalt antalet doktorander 112.

²⁹ De fem forskarskolor som tillkom 2022 är: (1) Demokratins framtid: Kulturella analyser av illiberal populism i krisernas tid; (2) Genus, humaniora och digital kultur; (3) Forskarskola i politisk idéhistoria; (4) Läsningens och källkritikens omvandling i digitala kulturer; (5) Forskarskola i islamologi.

Tabell 5: Statistik om forskarutbildning per område och ämne, 2010-2024³⁰

Områden och ämnen	Exam- enstillst (år)	Antagna doktor- ander	Doktors -avh.*	Examen SH/ andra**	Doktor- ander K/M (%)	Hand- ledare K/M (%)	Heltids- ekviva- lenter	Prof/ doc (2024)
HS	2010	84	53	30/23	65/35	32/68	8,5	10/21
Arkeologi	2010	11	4	2/2	50/50	0/100	1,84	1/1
Historia	2010	30	23	10/13	54/46	36/64	11,74	3/6
Etnologi	2010	17	10	5/5	80/20	60/40	10,61	2/6
Idéhistoria	2010	9	6	5/1	83/17	33/67	7,38	4/5
Religionsvetenskap	2012	17	10	5/5	60/40	33/67	11,09	4/3
KKT	2010	96	51	40/11	54/66	56/44	9,8	25/31
CPK	2013	15	5	4/1	40/60	40/60	9,89	2/6
Estetik	2010	10	7	7/0	57/43	43/57	6,25	2/6
Filosofi	2010	16	10	8/2	30/70	60/40	11,90	4/3
Genusvetenskap	2011	12	4	4/0	75/25	100/0	9,64	3/4
Konstvetenskap	2014	7	4	3/1	50/50	50/50	6,61	5/2
Litteraturvetenskap	2015	10	6	3/3	67/33	67/33	6,56	2/3
MKV	2010	26	16	11/5	80/20	42/38	17,69	7/7
MVS	2010	45	32	21/11	68/32	36/64	20,93	8/8
PESO***	2010	80	42	28/14	42/58	30/70	13,55	24/38
Företagsekonomi	2010	17	7	7/0	43/57	29/71	22,78	7/8
Journalistik	2021	5	0	0	Na	Na	8,75	1/5
Nationalekonomi	2014	7	4	2/2	50/50	25/75	6,53	3/6
Socialt arbete	2019	7	1	1/0	0/100	0/100	17,44	2/11
Sociologi	2010	19	13	6/7	69/31	54/46	12,37	6/5
Statsvetenskap	2010	25	17	12/5	47/53	41/59	13,43	5/3
UVS****	2017	28	4	4/0	83/17	67/33	Na	Na
CPK	2022	2	0	0	100/0	100/0	Na	Na
Historia	2022	1	0	0	100/0	100/0	Na	Na
Idéhistoria	2023	1	0	0	Na	Na	Na	Na
Litteraturvetenskap	2022	1	0	0	0/100	100/0	Na	Na
MKV	2021	4	0	0	100/0	50/50	Na	Na
Pedagogik	2018	10	2	1/1	78/22	55/45	9,12	3/4
Svenska	2018	9	7	3/4	86/14	83/17	17,54	2/8
Övriga ämnen*****	Na	30	23	0/23	57/43	35/65	Na	Na
TOTALT	Na	363	205	123/82	53/47	36/64	Na	78/121

*Antal avhandlingar som godkänts 2010-2024, inklusive de som skrevs av doktorander antagna innan 2010.

**Antal avhandlingar som examinerats av SH respektive avhandlingar som skrivits av doktorander placerade vid (och finansierade av) SH men där examen skett vid andra lärosäten (2010-2024).

***Tabellen gäller utvecklingen t o m 31 december 2024, men det kan noteras att Offentlig förvaltning fick examenstillstånd våren 2025.

****Tabellen gäller utvecklingen t o m 31 december 2024, men det kan noteras att Statsvetenskap dubbelanslöts till UVS hösten 2025.

*****Övriga ämnen/miljöer är sådana där avhandlingar producerats men som inte har eget examenstillstånd eller inte ingår i område med examenstillstånd alternativt sedermera avvecklats

³⁰ Underlagen utgörs av årliga sammanställningar från institutionerna och biblioteket samt årsredovisningar. Det kan finnas en viss osäkerhet i statistiken, bl.a. eftersom förändringar kan ha skett på ämnesnivå som inte fångats upp i institutionernas sammanställningar.

som separata ämnen: biologi (5), CBEES (1), kemi (2), livsvetenskap (3), molekylärbiologi (2), medieteknik (3), retorik (4), samtidshistoriska institutet (3).

Statistiken som framgår i Tabell 5 bör vara av intresse för enskilda ämnen, styrgrupper och andra aktörer som på olika sätt är engagerade i forskarutbildningen. Vi vill här lyfta fram två aspekter där det finns stora skillnader mellan ämnen: volym samt kön.

Volymskillnader

Volymskillnader mellan ämnen är tydlig, där miljövetenskap sticker ut med 45 antagna (och 23 disputerade) för perioden 2010–2024, en siffra som till största delen förklaras av att miljövetenskap är det enda ämnet inom sitt område.

Historia, med totalt 30 antagna doktorander (varav 23 som disputerat) förklaras till stor del av att ämnet förutom intern antagning även haft 17 doktorander som examinerats på andra lärosäten. Andra volymskillnader kräver en noggrannare analys (t.ex. av hur framgångsrika olika ämnen varit i att erhålla externfinansiering för doktorandanställningar), men en sådan analys har vi inte haft möjlighet att genomföra.

Att antagna doktorander genomför sin utbildning på utsatt tid och att deras avhandlingar blir godkända vid en offentlig disputation är ett mått på framgång. Vi har dock inte underlag för att beräkna genomströmning, eftersom detta kräver information om när doktorander antogs, huruvida studieavbrott eller avhopp³¹ förekommit samt hur lång tid³² det tagit för varje doktorand att nå fram till disputation. Ämnen (och områden) med en mindre andel färdiga avhandlingar kan behöva genomföra ytterligare analys kring orsaker och konsekvenser. Om det visar sig att antagna doktorander inte blivit färdiga (pga. överskriden studietid, avhopp, studieavbrott eller andra orsaker) så bör detta utredas.

³¹ Detta kan *exempelvis* handla om att doktoranden bytt arbetsplats, att finansieringen tagit slut (t.ex. om projektet dragit över tiden), föräldraledighet, sjukdom, dödsfall eller arbetsmiljöproblem (t.ex. konflikt med handledare). Vi har inte den typ av underlag som behövs för att klargöra genomströmning och dess orsaker.

³² För 2024 var bruttostudietiden för högskolans utexaminerade doktorer 5,5 år, vilket är kortare än genomsnittet de senaste åren och jämfört med det nationella genomsnittet på 6 år (Årsredovisning för Södertörns högskola, 2024).

Könsskillnader

Som framgår av Tabell 5 finns flera typer av könsskillnader mellan högskolans forskarutbildningsämnen. En del ämnen har en stor majoritet kvinnliga doktorander men en övervägande del manliga huvudhandledare (exempelvis idéhistoria). I andra ämnen är det en majoritet kvinnor både bland handledare och doktorander (exempelvis genusvetenskap). Andra ämnen har av en jämn könsfördelning bland doktoranderna men en ojämns könsfördelning bland huvudhandledarna (exempelvis arkeologi, företagsekonomi och miljövetenskap med en majoritet manliga huvudhandledare). Några ämnen har en jämn könsfördelning både bland doktorander och huvudhandledare (exempelvis sociologi). Att könsskillnader finns i forskarutbildningen har sina förklaringar, bland annat beroende på nationella och internationella utvecklingsmönster, aspekter som återigen ligger utanför vad vi kan analysera i denna rapport. Utifrån en allmän strävan att uppnå jämställda arbetsmiljöer bör statistiken ändå vara av intresse, bland annat i rekryteringsarbetet.

3 Utmaningar

3.1 Inledning

I detta kapitel beskrivs och analyseras utmaningar rörande forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Sammanställningen baseras dels på tidigare utvärderingar och doktorandenkäter, dels på de samtal vi genomfört med företrädare för högskolans olika intressenter och organisationsenheter (styrgrupper, ämnen, studierektorsnätverk, biblioteket, doktorandråd, Fakultetsnämnd, AVM, prefekter och högskoleledning).

En generell reflektion är att det finns ett stort engagemang gällande forskarutbildningen på högskolan och vi har i våra dialoger och inskickade underlag fått ta del av ett stort antal synpunkter och erfarenheter, om än ganska få konkreta förslag. Samstämmigheten är stor vad gäller vilka de huvudsakliga utmaningarna är: sårbara miljöer, bristande finansiering och resursfördelning, komplex organisation samt en rad övriga frågor (doktorandantagning, samordning, administrativa rutiner, karriärstöd och språkfrågan). Samtidigt har vi identifierat intressekonflikter och skilda uppfattningar om vad som fungerar bra respektive mindre bra – framför allt avseende resursfördelning, relationen mellan ämnen och områden, samt frågor om dubbla forskningsmiljöer (BEEGS och UVS).

Vi vill samtidigt betona att även om vi i detta kapitel lyfter fram identifierade problem och utmaningar så motsäger detta inte den generella bilden av en överlag välfungerande forskarutbildning vid Södertörns högskola – vilket framgår av utvärderingar, doktorandenkäter och våra samtal med medarbetare.

3.2 Sårbara miljöer

Att flera av högskolans ämnen är relativt små och därmed som regel mer sårbara lyftes fram redan i beslutsunderlagen då examensrätt tilldelades 2010. Av denna anledning ansågs betydelsen av mångvetenskapliga områden vara stor för att nå den kritiska massa som ansågs behövas. I beslutet om examensrätt för området kritisk kulturteori angavs riktmärket 15 doktorander för en fungerande forskarutbildningsmiljö (HSV, 2010c, s. 4), vilket kan jämföras med VR:s krav på minst 9 doktorander inom humaniora.

Under 2017–2020 utvärderade UKÄ fyra av högskolans forskarutbildningar: konstvetenskap, historia, litteraturvetenskap samt nationalekonomi.³³ För alla dessa ämnesmiljöer konstaterades att en utmaning är den relativa litenheten: få doktorander och begränsade resurser, vilket innebär sårbarhet och risk för att kvalitet brister och miljön blir starkt personberoende. Under 2020–2022 genomförde FN även egna utvärderingar av tio ämnen med forskarutbildning³⁴ och tog samtidigt del av utvärderingar genomförda av UKÄ. I FN:s sammanfattning av UKÄ:s och FN:s egna utvärderingar lyftes de små och sårbara miljöerna fram som den första observationen (SH 2022). I ämnen med mycket få forskare, i något fall endast ett par-tre tillsvidareanställda forskare, är det en tuff utmaning att få till stånd en välfungerande miljö med livaktigt forskarseminarium och fungerande handledarkollegium.³⁵ Även med ett tiotal disputerade forskare kan en miljö ses som relativt liten och sårbar, vilket gäller huvuddelen av högskolans ämnen med examensrätt på forskarnivå. I sådana fall växer betydelsen av större sammanhang (mångvetenskapligt område, nationell forskarskola och internationell kontext). Problemet med små och sårbara miljöer avser alltså såväl resurser för att anta doktorander och fördelningen av doktorandplatser, som livaktigheten i den omgivande forskningsmiljön och vilken formell handledarkompetens som finns.

3.3 Bristande finansiering och resursfördelning

Fördelning av platser

Frågan om hur doktorandplatser fördelas på högskolan hänger ihop med avsnittet ovan om sårbara miljöer men eftersom fördelningsfrågan av många lyfts som ett centralt problem kräver det en separat diskussion. Det här är också en

³³ Konstvetenskap, historia och litteraturvetenskap fick alla det samlade omdömet Hög kvalitet. Nationalekonomi, däremot, fick som tidigare nämnts det samlade omdömet bristande kvalitet vilket, även efter begrundande av åtgärdsrapport, ledde till indraget examenstillstånd (UKÄ 2020).

³⁴ Följande ämnen utvärderades i denna omgång: arkeologi, etnologi, företagsekonomi, idéhistoria, miljövetenskap, pedagogik, religionsvetenskap, sociologi, svenska samt statsvetenskap.

³⁵ I utvärderingen av arkeologi noterades att ämnet vid tillfället (2020) endast bestod av 4–5 forskare (varav endast en tillsvidareanställd professor och en tillsvidareanställd docent). Inte oväntat slog bedömarna fast att "[ä]mnets största utmaning rör resurser och kritisk massa, både vad gäller antal seniorer och antal doktorander." (s. 3). Noteras bör också att arkeologi i dagsläget inte når upp till högskolans krav på minst fyra heltidsekvivalenter (de har knappt 2) samt minst 2 docenter (ämnet har en docent och en professor) – se Tabell 5. Även för idéhistoria noterades att ämnet vid tillfället endast hade tre doktorander, vilket bedömdes som "en liten och sårbar forskarutbildningsmiljö" (s. 2).

fråga där olika miljöer skiljer sig åt något i vilka förändringar man önskar se. Det mesta tyder på att resurserna för forskarutbildning på högskolan kommer vara tämligen konstant på samma nivå som nu de kommande fyra åren. Det antal platser som kan fördelas varje år från det statliga anslaget och medel från Östersjöstiftelsen kommer därmed fortsatt vara klart färre än de ämnen som har eller önskar få rättigheter att examinera doktorander.

Frågan om fördelning av platser avser a) fördelning till områden, och b) fördelning till ämnen/miljöer inom områden. Beslut om fördelning till områden fattas av rektor medan beslut om fördelning inom områdena fattas av respektive områdes styrgrupp. Som regel används i styrgrupperna en rättvisepprincip där alla ämnen ska få minst en doktorand i varje omgång och i annat fall tillämpas som regel lottning. Det är vanligt att ett nytt forskarutbildningsämne får två platser första omgången. En mer detaljerad beskrivning av hur de olika områdena gör finns i kapitel 2.

Många efterfrågar mer långsiktighet och tydligare kriterier för fördelning på både högskole- och områdesnivå. Noteras bör att även om rektor/högskoleledningen formellt beslutar om fördelning av doktorandplatser, så har rektor i delegationsordningen gett FN i uppdrag att ta fram principer för tilldelning – ett arbete som pågår i skrivande stund. Större ämnen framför ofta synpunkten att tilldelningssystemet av doktorander bättre bör reflektera ämnens storlek, behov och kapacitet. En annan synpunkt som förs fram är att fördelningen av doktorandplatser bör vara strategiska beslut baserade på kvalitetsöväväganden (t.ex. hur väl ämnet hanterat doktorander vad gäller disputation i tid). Den här frågan är nära sammankopplad med den komplexa organisationen och forskarutbildningsområdenas roll (se nedan).

Finansiering

Samtliga prefekter och styrgrupper menar att forskarutbildningsområdena är underfinansierade i den bemärkelsen att de 600 000 som lyfts av från rektor till institutionerna för att bedriva forskarutbildningen inte täcker alla kostnader som finns. Resterande medel tas från institutionernas IFF. Det framgår av forskarutbildningsområdenas budgetar att det finns en del skillnader mellan vilka poster man inkluderar, t.ex. vad gäller kurser och administration (se Tabell 4). Skillnaderna i budgetar/kostnader hänger också ihop med hur respektive område är organiserat i termer av antal obligatoriska kurser, antal studierektorer, aktiviteter för doktorander etc. En synpunkt som framförs av KKT och PESO är

att det också är otillfredsställande att styrgrupperna får samma finansiering oavsett områdenas storlek.

När det gäller finansieringen av kursutbudet inom UVS skiljer sig åsikterna åt. IKL/KKT menar till exempel att det är rimligt att kurserna inom det området tas av Lärarutbildningen på samma sätt som övriga institutioner finansierar kurser i de egna områdena. Lärarutbildningen menar i stället att det är rimligt att dubbelanslutna ämnens institutioner tar den delen av kostnaderna.

Eftersom högskolans forskningsanslag inte förväntas öka nämnvärt så skulle en höjning av ersättningen till forskarutbildningsområdena från nuvarande 600 000 i praktiken innebära en minskad IFF vilket på sätt och vis blir ett nollsummespel för institutionerna. Fördelen med att en del tas från institutionernas IFF är att det kan finnas en poäng i att områdena/institutionerna har frihet att organisera och budgetera forskarutbildningen efter de egna förutsättningarna.

3.4 Komplex organisation

Allmänt om komplexitet

I stort sett samtliga underlag (utvärderingar och dialogsamtal) lyfter frågan om att organisationen kring forskarutbildningen är komplex. Noteras bör att detta framkom redan i HSV:s beslutsmotiveringar då högskolan fick examensrätt på forskarnivå 2010. I exempelvis beslutsmotiveringen för PESO noterades att organisationen var onödigt komplex med för många nivåer och med otydlig ansvarsfördelning (HSV 2010a, s. 3). Synen på vilka relationer som är mest problematiska och oklara skiljer sig dock åt något men genomgående återkommer relationen mellan å ena sidan ämnen och å andra sidan BEEGS samt forskarutbildningsområden och deras styrgrupper.

Att doktorander tillhör dubbla och i vissa fall ännu fler miljöer pekas ut som en källa till oro för att det blir för många miljöer att relatera till och att detta kan verka splittrande för doktoranderna. I FN:s sammanfattning av de många ämnesutvärderingarna lyfts "forskarutbildningens organisatoriska struktur" fram som en särskild punkt, att denna involverar många olika nivåer (ämnen, styrgrupper, institutioner, BEEGS, dubbelanslutning till UVS, andra forskarskolor samt Fakultetsnämnden). Å ena sidan noteras att denna organisatoriska komplexitet

kan innebära många kontaktytor, vilket kan vara positivt särskilt för doktorander vars ämnesmiljöer är små. Å andra sidan observeras att den komplexa organisationen uppfattas som svåröverskådlig, med emellanåt otydliga roller.

I flera ämnesutvärderingar lyfts positiva sidor av komplexiteten fram, exempelvis att den "utvidgade miljön" med forskarskolor och beslutande organ dels ses som en "rikedom" och att organisationen är "rationell och smidig" (religionsvetenskap), att det är en styrka att "doktorander inledningsvis får umgås med doktorander från andra ämnen" (företagsekonomi), att doktoranderna har god tillgång till "flera forskarutbildningsmiljöer" (idéhistoria), att organisationen har en "transparent ansvarsfördelning" (sociologi) samt att bedömarna "inte kunnat notera några påtagliga problem i relationerna mellan HLK, PESO och Fakultetsnämnd" (statsvetenskap). Även i våra samtal med styrgrupperna framfördes positiva omdömen om rutiner och riktlinjer för forskarutbildning. Exempel på mer negativa uppfattningar om organisationen är att den framstår som "något överlastad och onödigt komplicerad" (sociologi), "tungrodd" (statsvetenskap), att den kan "bidra till press och splittring" (religionsvetenskap) bland annat avseende förväntningar på doktorandrepresentation i olika organ, medverkan i olika seminarier etc.

Vidare har några av UKÄ:s bedömggrupper för ämnesutvärderingar pekat på pekat på den komplexa organisationen för forskarutbildning vid SH. I bedömningen av ämnet konstvetenskap (2017) konstateras att relationen mellan ämne och område (läs: styrgrupp) präglas av en "komplicerad struktur" vilket kan leda till "missförstånd" och "oklar ansvarsfördelning" (UKÄ 2017, s. 46). Liknande formuleringar är att relationer mellan organisationsenheter "inte har fungerat optimalt" samt att "bilden som ges är något oöverskådlig" (UKÄ 2017, s. 47, 54). Även relationen mellan ämnesmiljöer och BEEGS lyfts fram som något som innebär "kulturskillnader" (UKÄ 2017, s. 46), där språkfrågan blir central då BEEGS är en helt engelskspråkig miljö medan framför allt vissa humanistiska ämnesmiljöer är svenskspråkiga (UKÄ 2018a, s. 109), vilket också syns i vilket språk som avhandlingarna skrivs på (se Tabell 5). UKÄ:s bedömggrupp för historia lyfter även fram att den organisatoriska komplexiteten vid SH inte enbart gäller forskarutbildning utan förefaller vara ett generellt problem, som även påverkar lärare och forskare (UKÄ 2018a, s. 114).

Områden med få gemensamma kurser och avsaknad av tydligt *gemensam* vetenskaplig verksamhet kan möjligen ligga i farozonen; detta eftersom UKÄ betonar att områden ska vila på gemensam vetenskaplig grund och inte enbart ha en administrativ funktion. Å andra sidan har såväl FN som de externa utvärderarna av statsvetenskap noterat att bl.a. PESO har jämförelsevis stor

omfattning av obligatoriska områdesgemensamma kurser (se Tabell 2), vilka alla är på introducerande forskarutbildningsnivå. UKÄ har hittills (våren 2025) endast utvärderat ämnen, ej områden. I några av UKÄ:s ämnesutvärderingar läggs också tonvikten på just ämnets förmåga att stå på egna ben, snarare än att vara beroende av en ämnesextern kontext.³⁶ Bilden av områdets betydelse är således något splittrad och det är också tydligt att hur man ser på områdets roll skiljer sig åt mellan olika miljöer på högskolan.

Liknande kritik mot en alltför komplex organisation för forskarutbildningen framkom i flera av de dialoger vi haft med styrgrupper och andra aktörer inom högskolan. Kommentarer har handlat om att "ingen har ansvar för helheten", att organisationen är "stelopererad" och framför allt att rollfördelning mellan ämnen och områden anses oklar, där det är svårt att veta vem som har ansvar för vad inom forskarutbildningen. Studierektorsnätverket framförde att doktorander ibland skickas runt mellan olika personer och enheter utan att få ett ordentligt svar på sina frågor – någon måste ta ett samlat ansvar, antingen på ämnes- eller områdesnivå. Det har samtidigt noterats att administrativt stöd för forskarutbildning i de flesta fall saknas helt på ämnesnivå.

Det har påpekats att ansvaret är otydligt vad gäller doktoranders studiesociala situation – inklusive visumfrågor, boende och dylikt – något som framförts av Studierektorsnätverket, FN, flera styrgrupper, doktorander samt AVM. Emellanåt har det varit oklart vem som tar ansvar särskilt för nyanlända utländska doktorander – HR, studierektorn för BEEGS, studierektorn för ett område, eller ämnet? Studierektorn för BEEGS har i enkäter, samtal och utvärderingar fått mycket beröm för sitt studiesociala stöd. Men det har samtidigt påpekats att det inte är rimligt att BEEGS ger studiesocialt stöd inklusive introduktionsvecka även för doktorander som inte tillhör BEEGS. Behov av tydligare ansvarsfördelning och samordning har lyfts fram. Det har också framförts att både studierektorer och styrgruppernas handläggare för forskarutbildning ibland uttrycker frustration över att deras mandat och arbetsuppgifter är otydliga – vilket också hänger samman med att rutiner skiljer sig åt mellan områdena.

Skapandet av ett nätverk för högskolans studierektorer framförs allmänt som mycket viktigt, både för erfarenhetsutbyte och för samordning av t.ex. introduktioner och sociala aktiviteter. Ett liknande nätverk är även på gång för institutionernas handläggare för forskarutbildning, vilket även detta anses viktigt för erfarenhetsutbyte och samordning. Samtidigt bör det noteras att "nätverk" har

³⁶ Se t.ex. UKÄ:s utvärdering av nationalekonomi (UKÄ 2018b, 2020).

oklara mandat – att beslutsmakt fortsatt ligger inom andra organ (prefekt, styrgrupper, Fakultetsnämnd och rektor).

Kan det vara så att upplevelsen av otydliga roller och att frågor och personer ”hamnar mellan stolarna” framför allt handlar om att formell beslutsmakt i vissa fall ligger för långt ifrån miljön där forskarutbildning bedrivs? Detta är en uppfattning som framförts av bland annat PESO, HS och FN. Hur delegering i så fall kan se ut, och huruvida delegering åtgärdar problemen, återkommer vi till i kapitel 4. Av relevans är också att doktorandenkäterna påvisat kvarstående upplevelser av negativ stress. 2021 svarade 64% att de upplevde detta i hög eller mycket hög grad. I 2024 års undersökning svarade 54% att de upplevde negativ stress i hög eller mycket hög grad. Upplevelser av en komplex och otydlig organisation, som framgår i övrigt underlag, kan vara åtminstone en bidragande orsak till upplevd stress.

Oavsett hur komplexiteten i organisationen hanteras så är det tydligt att ansvarsfördelningen mellan nivåer och enheter behöver tydliggöras och/eller kommuniceras bättre, framför allt avseende ämnen och områden, eftersom det är i denna relation examensrätten ligger. Att ett område inte enbart har en administrativ roll utan också måste utgöra en integrerad vetenskaplig miljö förtjänar att upprepas.

Dubbla miljöer: BEEGS och UVS

Tillhörighet till dubbla miljöer, specifikt BEEGS respektive UVS, förtjänar särskild uppmärksamhet, något som lyfts fram i stort sett alla underlag. I FN:s sammanfattning av tidigare ämnesutvärderingar konstateras att BEEGS bland annat fyller en viktig social funktion där doktorander lär känna varandra över ämnesgränser, samt att BEEGS ger ett gott studiesocialt och praktiskt stöd.

Doktorandenkäterna visar att en klar majoritet av BEEGS-doktoranderna förfaller nöjda både med att vistas första året vid BEEGS samt mer generellt över att tillhöra dubbla miljöer – positiva attityder som dessutom förstärkts över tid.³⁷ 2024 anger 83% av respondenterna att det varit bra eller mycket bra att vara

³⁷ Det finns vissa skillnader i svaren beroende på vilka institutioner doktoranderna tillhör – siffror som dock bör tolkas försiktigt med tanke på både internt och externt bortfall (25–41% av de som deltog i enkäten gav inget svar på dessa frågor). Svarande tillhörande PESO är i 2024 års enkät mest nöjda med att vara på BEEGS det första året (69%), följt av MVS (57%), KKT (53%) och HS (38%). De som visar störst missnöje med att vara på BEEGS det första året tillhör HS (23%), följt av MVS (14%), PESO (13%) och KKT (6%).

placerad på BEEGS under det första året – en ökning från 60% år 2019.³⁸ Svaren bör tas tolkas med stor försiktighet, dels eftersom svarsfrekvensen är låg, dels det i stor utsträckning är doktorander som befinner sig i början av sin utbildning som har svarat. Förstaårsdoktorander har endast erfarenhet av att vistas i BEEGS-miljön och har därmed inget att jämföra med då de ännu inte genomfört en fysisk flytt. Analyser av doktorander i olika delar av sin utbildning som gjorts av FN pekar på en mer komplex bild (SH 2022).

Generellt sett har andelen doktorander som tycker det är positivt att tillhöra både en ämnesmiljö och BEEGS ökat, från 76% år 2021 till 94% år 2024, även om vissa skillnader finns beroende på områdestillhörighet.³⁹

Positiva omdömen om CBEES/BEEGS som forsknings- och forskarutbildningsmiljö framkommer även i den utvärdering som våren 2025 genomfördes på FN:s initiativ. De externa bedömarna anser att BEEGS är en mycket välfungerande miljö för forskarutbildning (Fakultetsnämnden, 2025, s. 7). Bedömarna anser vidare att doktorandernas inledande fysiska placering vid BEEGS bör behållas, men menar samtidigt att en mer flexibel lösning bör införas, där vistelsen bör kunna såväl förkortas som förlängas, beroende på "behov inom vissa ämnen" liksom om det finns relevant handledarkompetens inom CBEES/BEEGS. Bedömarna nämner särskilt doktorander med naturvetenskaplig inriktning, vars vistelse kan behöva göras kortare än ett år.⁴⁰ Bedömarna noterar också, som framkommit i andra underlag, att BEEGS fyller en social funktion för doktorandkollektivet.

Samtidigt har kritiska uppfattningar om dubbla tillhörigheter framkommit i våra underlag och samtal, särskilt från ett par av högskolans större ämnesmiljöer (i synnerhet från företrädare för miljövetenskap samt MKV). Dessa kritiska röster framför bland annat att BEEGS inte anses ge den vetenskapliga träning som doktoranderna behöver, att Östersjöperspektivet bör kunna garanteras via ämnena (särskilt ämnen med Östersjöprofessorer) samt att det är svårt att se någon mening med att just BEEGS-doktorander separeras från övriga doktorander inom ett ämne (till skillnad från doktorander som är dubbelanslutna till UVS). Det uppfattas också som förvirrande att doktorander som hör till BEEGS

³⁸ Enkätfråga: "Du som tillhör BEEGS: Hur upplever du följande? Att vara knuten både till BEEGS och till en annan forskarutbildningsmiljö" Källa: Doktorandenkät 2024, Fråga 18, Figur 45, s. 37.

³⁹ Enligt Doktorandenkäten 2024 är doktorander vid PESO är mest nöjda (63%), följt av MVS (57%), KKT (53%) och HS 46%.

⁴⁰ Detta är också ett önskemål som framkommit i våra samtal med styrgruppen för MVS, som anser att 6 månaders vistelse vid BEEGS räcker. Liknande förslag har inkommit från företrädare för MKV.

har två olika studierektorer att vända sig till. Att doktorander splittras mellan BEEGS och ämnesmiljön uppfattas vara till men för identitet och kvalitet inom ämnet. Av relevans är här också den mer allmänna kritik mot en onödigt komplex organisation med otydliga roller som framkommit i FN:s ämnesutvärderingar och i våra samtal i denna översyn.

Även dubbelanslutning av doktorander inom UVS är en fråga som återkommit i flertalet av våra samtal inom högskolan. I huvudsak har två kritiska synpunkter framkommit: (1) att det blir ökad konkurrensen om doktorandplatser inom UVS, vilket redan noterats i avsnittet om finansiering och resursfördelning, samt (2) att miljön inom UVS riskerar att bli fragmenterad ju fler ämnen som blir dubbelanslutna. När vi besökte UVS forskardag i november 2024 framfördes att ökad ämnesbredd kan vara en styrka, bland annat vad gäller handledar-kompetens, men att det samtidigt innebär att frågan måste ställas vad UVS som vetenskapligt område egentligen innebär. Företrädare för UVS menade dock att känslan av tillhörighet till UVS vuxit efter hand samtidigt som fler ämnen dubbelanslutits. Den sammantagna bilden är ändå att det finns en oro för hur UVS som område utvecklas när fler ämnen blir dubbelanslutna, samtidigt som inga konkreta förslag på lösning har framkommit (mer än att begränsa antalet medlemmar i styrgruppen).

Företrädare för UVS har också lyft fram administrativa och finansiella samordningsproblem med andra ämnen och områden, vilket vi återkommer till längre fram i detta kapitel.⁴¹ Även Studierektorsnätverket framförde att dubbelanslutning till UVS innebär en särskild komplexitet på grund av en "annorlunda organisation" jämfört med andra områden.

3.4 Övrigt

Bedömning och antagning av doktorander

Doktorandantagning handlar inte enbart om resursfördelning, som diskuterades ovan, utan också om rutiner för bedömning och antagning. Flera styrgrupper, i synnerhet HS, KKT och PESO, har framfört kritik mot det som uppfattas som en onödigt komplicerad process för antagning av doktorander, särskilt BEEGS-doktorander. Att CBEES utser en representant som ska delta i bedömningen av

⁴¹ En specifik fråga, som företrädare för biblioteket lyfte fram, gäller hur dubbelanslutning ska synas i doktorsavhandlingarna. I nuläget saknas tydliga anvisningar för detta.

ÖÖ-relevansen i ansökningarna anses vara en onödigt byråkratisk och konfliktskapande konstruktion. Östersjöstiftelsens i huvudsak geografiska kriterier anses av flertalet instanser inte särskilt svåra att tolka. Det ifrågasätts varför anställning vid just CBEES anses ge ett tolkningsföreträde, och samtidigt varför vissa personer som inte tillhör CBEES har fått förtroende att bedöma.

Vidare har det framförts att CBEES-representanten i vissa fall överskridit sitt mandat och gett sig in i ämnesspecifika tolkningar som ligger utanför ÖÖ-relevansen. Samtidigt kan det noteras, vilket bland annat FN noterat i sina beslutsprotokoll, att vissa ämnen och styrgrupper emellanåt har topprankat sökande som de själva menar har svag eller obefintlig ÖÖ-relevans. Uppenbarligen finns ett behov av att tydliggöra både vad som menas med ÖÖ-relevans och var tolkningsföreträdet ska ligga. Vi återkommer till dessa frågor i kapitel 4, där ett par alternativa lösningar presenteras.

Några miljöer och då främst IPA lyfter problematiken med antagning av och villkor för doktorander med tidigare professionell erfarenhet, ofta anställning i polismyndigheten och en extern finansiering men som inte kan antas som samverkansdoktorander. Högskolan bör ta fram en rutin för att hantera denna form av doktorander.

Ämnen utan forskarutbildningsrättigheter

En annan svårighet som lyfts är den begränsade möjligheten för ämnen som idag inte tillhör ett befintligt forskarutbildningsområde men som uppfyller kraven på att kunna vara ett forskarsutbildningsämne att komma in och kunna få forskarutbildningsrättigheter. Problemet är kopplat till såväl finansiering – ju fler ämnen inom ett område desto färre platser per ämne - och organisation – att områdena är så nära knutna till institutioner gör att ämnen kan hamna i områden som de passar sämre in i än vad de skulle gjort sett enbart till forskningsinriktning. Frågan om möjligheten att ansöka om ytterligare områden har lyfts som ett alternativ men detta har inte lett till någon åtgärd. Även om det inte är en självklar rättighet för alla ämnen att bli forskarutbildningsämnen så bör det vara möjligt för ämnen som uppfyller kraven och där högskolan anser det önskvärt strategiskt, att komma in i ett relevant område.

Samordning och kommunikation

En återkommande synpunkt i våra underlag är att det saknas någon form av högskolegemensam samordningsfunktion för forskarutbildningsfrågor, såväl akademiskt som administrativt. Det påpekas till exempel att det är svårt att få svar på frågor gällande doktorander och forskarutbildningen och att man blir hänvisad mellan olika delar av högskolan. Att ingen tycks "äga" frågorna är en vanligt förekommande synpunkt. Nuvarande studierektor för BEEGS upplevs ha tagit ett informellt helhetsansvar och bland annat initierat det gemensamma studierektorsnätverket. Detta forum och det arbete för alla doktorander som BEEGS studierektor gör lyfts fram som positivt av många och man önskar att denna roll skulle formaliseras och tydliggöras vad gäller relationen mellan BEEGS och övriga doktorander. Det råder samstämmighet om att en introduktionsvecka för doktoranderna är bra och bör fortsättas men att ansvaret för denna bör tydliggöras och omfördelas. BEEGS kan inte ta ansvar för doktorander som inte hör till BEEGS.

En synpunkt som i sammanhanget framförs från flera håll är att även om den finns beskriven i Arbetsordningen för institutioner, Lärarutbildning och CBEES så behöver studierektorsrollen förtydligas och strömlinjeformas. Det råder särskilt delade meningar kring att KKT till skillnad från övriga valt en modell med en studierektor per ämne. KKT ser stora fördelar med den närhet som följer av att varje ämne har en egen studierektor medan flera andra instanser upplever att det gör det svårare att kommunicera kollektivt med KKT.

Även behov av bättre kommunikation mellan olika instanser som är inblandade i antagning (t.ex. AVM och institutioner) och disputation (t.ex. Biblioteket och institutioner) lyfts fram som ett utvecklingsområde. Från bibliotekets sida upplever man exempelvis att vissa handledare och handledarkollegium inte tar tillräcklig hänsyn till de riktlinjer som finns vad gäller tidsplan etc. För att hinna producera avhandlingar i tid behöver man i god tid få kännedom om eventuella förseningar i doktorandens arbete.

Det finns även behov av stöd vad gäller karriärplanering, vilket bland annat Doktorandrådet framfört. Även om en del insatser görs på ämnes- och områdesnivå tycks dessa inte vara samordnade och de sker ofta ad-hoc.

Karriärplanering behöver beaktas mer explicit i planering av kurser, ISP:er, institutionstjänstgöring, samt de särskilda workshops och utbildningstillfällen som anordnas på högskolan.

Språkfrågan

Språkfrågan pekas ut som ett problemområde i såväl tidigare utvärderingar som i de underlag vi har för denna översyn och den lyfts från såväl doktorander och seniora som från administration och akademi (och gäller inte bara doktorander). Huvudproblematiken är att engelsk- och svensktalande doktorander ges delvis olika förutsättningar och att det inte tydligt kommuniceras till potentiella sökande vilket arbetsspråk som gäller i miljön. Frågan är också kopplad till att stödet för internationella doktorander (och övriga internationella medarbetare) upplevs som för bristfälligt på högskolan.

Att myndighetsspråket är svenska står klart men det finns fortfarande områden där information och kommunikation på engelska kan förbättras. Det lyfts i dialogerna till exempel fram att det saknas information på engelska i Retendo, Agresso, mm vilket gör att information missas eller gör saker mer komplicerade än de borde vara. BEEGS, Studierektorsnätverket och Doktorandrådet menar att det är ett problem att det inte är säkerställt att kurserna i svenska för internationella doktorander ges regelbundet och till exempel vid något tillfälle ställts in på grund av personalbrist. Det är ett starkt önskemål att detta stöd säkerställs.

4 Vägval

4.1 Inledning

I detta kapitel diskuterar vi olika sätt att hantera de problem och utmaningar som identifierats i tidigare kapitel. Vi presenterar olika handlingsalternativ och diskuterar deras för- och nackdelar, särskilt vad gäller sårbara miljöer, resursfördelning och den komplexa organisationen. Genom att lyfta fram handlingsalternativ i stället för att ensidigt förorda en viss lösning ges ett mer reflekterande och i vår mening mer användbart beslutsunderlag. I några mer avgränsade frågor förordar vi dock specifika lösningar, särskilt vad gäller doktorandantagning, samordningsfunktioner och språkfrågan. Vi inser att det finns fler alternativ än de vi lyfter här och att det i många fall är möjligt/önskvärt att kombinera några alternativ för vissa problemområden. Vi är också medvetna om att det säkerligen finns fler för- och nackdelar med våra föreslagna alternativ än de vi identifierat, samt att andra slutsatser kan dras av de analyser vi gjort av underlagen.

4.2 Hur skapar vi starka miljöer?

Målet att skapa starka miljöer för forskning och forskarutbildning tas upp i högskolans Utvecklingsplan för 2020–2024/2025-2026, där det bland annat framhålls att en "kvalitetskultur baserad i kollegialitet och akademiska kärnvärden" ska "vidareutvecklas" samt att andelen lärare med tillsvidareanställning ska ökas.⁴²

Att bygga starka miljöer handlar inte enbart om finansiering och resursfördelning (som tas upp i nästa avsnitt) utan också om strategier för rekrytering, profilering, forskningssamverkan och den bredare frågan om hur en kreativ miljö skapas. Av högskolans riktlinjer för inrättande och avveckling av forskarutbildningsämne framgår att examensrätten förutsätter dels en fungerande forskningsmiljö inom

⁴² <https://www.sh.se/om-oss/strategier-och-ekonomi/utvecklingsplan-2020-2024?query=utvecklingsplan>

ämnet med pågående forskning och aktivt deltagande i högre seminarier, dels att ämnet har minst fyra heltidsekvivalenter tillsvidareanställda forskare, varav minst en professor och två docenter.

I alla våra underlag framgår att huvuddelen av högskolans forskarutbildningsämnen är relativt små och sårbara, med ofta enbart en handfull doktorander och relativt få professorer och docenter. Doktorander upplever i vissa fall ensamhet och forskningsmiljön är i en del ämnen starkt beroende av någon eller ett par ledande personer och tillfälliga externa bidrag. Det bör understrykas att en stor miljö inte nödvändigtvis är samma sak som en stark miljö men det är tydligt att för små miljöer inte är bra för vare sig kvalitet eller arbetsmiljö.

Mot bakgrund av de utmaningar som identifierats och olika förslag vi tagit till oss i samtal kan tre huvudalternativ för att få starkare forskarutbildningsmiljöer identifieras: a) ge stöd till sårbara miljöer, b) lägg ned sårbara miljöer, c) integrera små miljöer i större sammanhang. Självklart bör dessa vägval sättas i relation till högskolans övergripande strategiska val och riktningar vad gäller ämnen och profiler.

- a) *Stöd sårbara miljöer.* Detta kan sägas vara det nuvarande förhållningssättet på Södertörns högskola, där antalet forskarutbildningsämnen i stort sett fördubblats under perioden 2010–2024, trots att resurstilldelningen inte ökat i motsvarande grad. Fördelar är att det ger möjlighet för nya ämnen att komma i gång och växa över tid samt att pluralismen i högskolans forskarutbildning ökar. Nackdelar är som redan nämnts att många ämnen blir sårbara, att doktorander och forskare upplever ensamhet, hög grad av personberoende och att risk för kvalitetsbrister uppstår i handledning och forskarkurser då nödvändig kompetens inte alltid finns att tillgå.
- b) *Lägg ned sårbara miljöer.* Fördelar med detta förslag är att det frigör resurser som kan koncentreras i exempelvis tematiska satsningar, stor-driftsfördelar kan uppnås inom bland annat administration, sårbarheter inom små ämnen minskar, risken för ensamhet för doktorander och forskare minskar och förutsättningarna för långsiktiga satsningar ökar. Nackdelar är bland annat att en nedläggningsprocess är konfliktskapande och åtminstone på kort sikt inte är kostnadsbesparande, att värdefull kompetens går förlorad, samt att den vetenskapliga pluralismen vid högskolan minskar.
- c) *Integrera sårbara miljöer i större sammanhang.* Denna metod användes då ämnet tillika området miljövetenskap bildades, på basis av ett flertal tidigare existerande natur- och samhällsvetenskapligt inriktade ämnen. Inom högskolan har liknande diskussioner förts inom ramen för andra ämnen och

områden, men inga konkreta initiativ har tagits i denna riktning. Fördelarna med integrering är i likhet med nedläggning att riskerna med små miljöer minskar och att förutsättningarna för långsiktiga satsningar stärks. Till skillnad från en ren nedläggning av små forskarutbildningsmiljöer innebär integrering inte nödvändigtvis en försvagning av den vetenskapliga pluralismen, utan kan i bästa fall innebära en mer samordnad pluralism till skillnad från många små "öar". Nackdelar är bland annat att små men ändå framgångsrika ämnen riskerar att "slukas upp" och förlorar sin ställning inom ramen för större miljöer samt att konkurrens om resurser inte nödvändigtvis försvinner utan flyttar nedåt och inåt i organisationen.

De tre alternativen är inte nödvändigtvis oförenliga – det går att tänka sig att olika lösningar väljs inom olika forskarutbildningsområden. Oavsett vilken väg som väljs vill vi dock markera att ämnesmiljöer kontinuerligt måste uppfylla de grundläggande kraven på en fungerande forskningsmiljö. Detta bör följas upp i FN:s utvärderingar. Kravet på minst en professor och två docenter anser vi är i minsta laget. Vi *föreslår* därför att kravet för examensrätt på forskarnivå ökas till två professorer och tre docenter.⁴³

Det är även oacceptabelt om doktorander riskerar bli helt ensamma i sitt ämne. För att motverka sådana risker krävs en kontinuerlig analys inom ämnen och områden av genomströmning, forskningsmiljöns kvalitet, kompetenser och prognos (avseende bland annat pensionsavgångar och rekrytering). Vi föreslår också att Fakultetsnämnden explicit inkluderar detta i sina reguljära utvärderingar.

Ett särskilt dilemma gäller ämnen som uppfyller formella kriterier för forskarutbildning och eftersträvar examenstillstånd men ännu inte har det – en fråga som aktualiserats för exempelvis Medieteknik samt Polisvetenskap.

Om ett ämne inte kan stå på egna ben är alternativet att ansöka om att ingå i ett befintligt forskarutbildningsområde eller, tillsammans med andra ämnen, ansöka om ett nytt område. Ett möjligt förhållningssätt är att det inför beslut om rättigheter för ämnen som uppfyller alla kriterier att kunna erhålla examensrätt på forskarnivå görs en ekonomisk analys: *kommer det finnas tillräckliga resurser för att finansiera ett nytt forskarutbildningsämne utan att det drabbar andra ämnen*

⁴³ Detta krav motsvarar vad som gäller vid exempelvis Malmö universitet. Även Linnéuniversitetet och Karlstads universitet kräver minst två professorer. Se vidare redogörelsen i kap. 2 om formella krav för examenstillstånd.

och/eller önskar man prioritera om resurser? Således, om ett ämne både uppfyller alla kvalitetskriterier *och* med externa medel säkrar långsiktig finansiering för forskarutbildning bör examensrätt kunna beviljas. Högskolan kan dock välja en väg där resurser och rättigheter separeras på ett annat sätt än idag och då är frågan om rättigheter mer en strategisk fråga.

Vår rekommendation är att högskolans ledning tillsammans med FN och prefekterna tar ett strategiskt grepp om frågan hur våra ämnes- och områdesmiljöer ska utvecklas. I stort sett alla miljöer strävar efter att ha utbildningar på samtliga nivåer, men är detta verkligen rimligt och önskvärt?

4.3 Hur kan resursfördelning optimeras?

I vår föregående beskrivning och diskussion om finansiering och resursfördelning framkom bland annat att både förutsättningar och fördelningsprinciper delvis skiljer sig åt mellan områden. Vi har identifierat två övergripande sätt att hantera resursfördelningen (dvs. av IFF-medel och BEEGS-doktorandanställningar): att fördela resurser jämnt mellan områden och ämnen eller att koncentrera resurser till särskilda satsningar.

- a) *Fördela jämnt.* Detta är den princip som hittills har varit vägledande vid Södertörns högskola, särskilt vad gäller fördelningen av BEEGS-doktorandtjänster. Principen har tillämpats både på högskole- och områdesnivå. Fördelar är att principen kan uppfattas som en form av rättvisa – att alla vetenskapsområden får en lika stor del av tillgängliga resurser. En annan fördel är att principen underlättar planering inom ämnen och områden. Nackdelar är bland annat att tilldelningen till ämnen minskat inom de flesta områden eftersom antalet forskarutbildningsämnen har ökat kraftigt utan motsvarande ökning av resurser. En annan nackdel är att principen inte nödvändigtvis uppfattas som rättvis eftersom olika områden har olika volym och resultat (vad gäller t.ex. antalet ämnen, professorer, docenter, publikationer, citeringar och externfinansierade forskningsprojekt).

- b) *Koncentrera resurser*. Denna metod är allierad med tanken på att premiera "excellens" och lyfts ofta fram som en framgångsfaktor för att uppnå just excellens. Frågan är hur och till vad koncentration av resurser ska ske. Fördelar är att en koncentration av större resurser möjliggör långsiktighet, att det blir lättare att attrahera starka forskare till miljön och ytterst att möjligheter för att skapa kunskap och forskningsresultat som får betydande genomslag i vetenskap och samhälle. En fördel är också att det skapar större doktorandgrupper. Nackdelar är att koncentration riskerar interna konflikter som försämrar arbetsklimat och kvalitet i forskning, att kollegor överger miljöer som blir förlorare i resursfördelningen, samt att det blir åtminstone kortsiktiga omställningskostnader. Det finns inga givna principer för hur och till vad en koncentration av resurser ska ske, men vi förordar att någon form av kvalitetsmått bör vara avgörande.⁴⁴ En koncentration av resurser bör hur som helst vara ett resultat av strategiska överväganden på ledningsnivå och då kan andra parametrar än befintlig excellens också komma i fråga.

För att komma vidare i denna diskussion menar vi att en skillnad bör göras mellan fördelning på *högskole-* respektive *områdesnivå*. Vi föreslår följande:

- *På högskolenivå* bör resursfördelningen mellan områden inte automatiskt vara lika för alla utan ska utifrån strategiska överväganden och ta hänsyn till *kvalitetsmått*. Exakt vilka dessa mått eller index bör baseras på har vi inte svar på, men som tidigare förslag från bland annat PESO framhållit kan det exempelvis handla om antalet professorer och docenter (vilket relaterar till kriterier för examensrätt), vetenskapliga publiceringar och citeringar samt externa forskningsprojekt.
- *På områdesnivå* bör resursfördelningen till ämnen inte automatiskt vara lika för alla (eller "lottas") utan snarare utgå ifrån dels en återkommande analys av varje ämnes *resultat* och *förutsättningar* för forskarutbildning (inklusive genomströmning samt prognos för kommande år), dels att öppna möjligheten för *strategiska satsningar* (exempelvis för plattformar, forskningscentrum

⁴⁴ Strategisk profilering är en annan metod, men även detta måste utgå ifrån tydliga kvalitetsmått och dessutom bygga på initiativ "underifrån" snarare än från högskoleledning. Södertörns högskola har som bekant etablerade profiler – som förutom Östersjö/Östeuropaforskning framkommer i de fem mångvetenskapliga plattformar som skapats inom högskolan (om den hotade demokratin, digitalisering, minnesstudier, hållbarhetsfrågor och social pluralism, se <https://www.sh.se/forskning/forskningsplattformar>).

eller storprojekt).⁴⁵

En annan möjlighet är att högskolans centrala fördelning inte går via områden utan görs direkt till ämnen eller andra miljöer, såsom plattformar, centrumbildningar eller storprojekt. I Östersjöstiftelsens rapport om Professorsprogrammet vid högskolan föreslås att en doktorandplats skulle kunna knytas till varje professur. Det här går i linje med det arbete som nu pågår i dialog mellan högskolan och stiftelsen för att en stödförmedling för starka forskningsmiljöer ska införas. Om ÖSS vill finansiera miljöer med doktorandplatser så blir det ytterligare en variant av att samla resurser. Dessa miljöer behöver dock inte nödvändigtvis utgå från det befintliga Östersjöprogrammet.

Ytterligare en annan möjlighet är att organisera forskarutbildningen kring interna forskarskolor bestående av ett antal ämnen som tillsätts efter en intern utlysning och som gäller i fyra år framåt, varpå en ny utlysning sker. Dessa utlysningar bör ha olika teman mellan åren och forskarskolorna kan vara olika stora.⁴⁶ En sådan lösning ger ett större strategiskt beslutsmandat på högskolenivå samtidigt som områdena blir försvagade. Frågan är om och i så fall hur kollegialt inflytande och vetenskaplig kompetens kommer in i ett sådant centraliserat beslutsfattande.

4.4 Hur kan organisationen göras tydlig och effektiv?

Att högskolans organisation för forskarutbildning uppfattas som komplex är ovedersägligt. Samtidigt har vår undersökning visat att det finns såväl positiva som negativa uppfattningar om denna komplexitet, vilket framför allt gäller relationen mellan ämnen och områden samt den dubbla tillhörigheten till BEEGS och UVS.⁴⁷ Särskilt bekymmersamt är, enligt vår mening, att roller och ansvar av många uppfattas som otydliga. Vi presenterar här tre huvudalternativ för hur organisationen och styrningen kan förtydligas: a) stärk ämnesnivån, b) stärk områden och styrgrupper, c) ge organisatorisk valfrihet. Ett fjärde alternativ skulle vara att låta allt vara som det är nu, men det vore att lämna problem och utmaningar utan åtgärd.

⁴⁵ Detta förslag är baserat på en diskussion som förts inom FN.

⁴⁶ Vetenskapsrådet har till exempel ett minimikrav om 9 doktorander för sina forskarskolor inom humaniora.

⁴⁷ Frågan om BEEGS och UVS behandlas separat i nästa avsnitt.

- a) *Stärk ämnesnivån.* Detta har delvis redan gjorts inom KKT, där varje ämne har en egen studierektor för forskarutbildning. Noteras bör att dessa studierektorer överlag är professorer. En förstärkning av ämnesnivån skulle kunna realiseras genom att handledarkollegierna får beslutsmyndighet vad gäller utseende av bedömargrupper och handledare (det behövs göras en översyn av högskolans olika delegationsordningar), samt att en administrativ resurs tillförs ämnet för forskarutbildning. Nackdelar är bland annat att stordriftsfördelar försvinner och att det skulle krävas ökad resurstilldelning, inte minst för forskningsadministration. En annan nackdel är att förmågan att ta ansvar för en effektiv och högkvalitativ forskarutbildning kan skilja sig mellan ämnen (vilket utvärderingar visar), och att det skulle vara till men för kvaliteten om områdenas stöd och resurser försvagas. Det kan också bli stora skillnader mellan ämnen vilket doktorandkollektivet ofta lyfter som ett upplevt problem. Om en förstärkning av ämnena görs på områdenas bekostnad kan detta möjligen innebära en risk för att examenstillstånd ifrågasätts i det fall områdena utsätts för en extern utvärdering.
- b) *Stärk områdena.* Detta kan exempelvis innebära ökad delegering av ansvar från FN till styrgrupper vad gäller beslut om antagning av doktorander och beslut om forskarkurser. Däremot kan det knappast innebära en centralisering av makt från ämnena till styrgrupperna, eftersom ämnenas beslutsmyndighet redan är svag. Eventuellt skulle dock KKT kunna övergå från en studierektor per ämne till en för hela området. *Fördelar* med att stärka områdena och deras styrgrupper skulle bland annat vara att beslutsvägar blir kortare och snabbare, att den vetenskapliga kompetens som finns inom området får ett större inflytande på besluten (en viktig del i "kollegial styrning"), samt att stordriftsfördelar kan utnyttjas framför allt vad gäller administrativa resurser. En fördel är också att stärkta områden är gynnsamt för att fördjupa den vetenskapliga gemenskapen, vilket kan vara avgörande vid en eventuell extern utvärdering av områden. Det är dock mycket lite som pekar på att UKÄ avser att utvärdera hela områden. *Nackdelar* är bland annat att en del, särskilt större ämnesmiljöer kan uppleva stärkta områden som en onödigt "överrock", att ämnet är moget och tillräckligt starkt för att fatta de flesta beslut om forskarutbildningen på egen hand. En annan nackdel kan vara

riskerna för att vissa, starka ämnen får ett stort informellt inflytande på områdesnivå till nackdel för andra ämnen, till exempel vad gäller fördelning av doktorandtjänster.

- c) *Ge organisatorisk valfrihet.* I viss mån har valfrihet redan realiserats, eftersom områdena i praktiken organiseras och finansieras på delvis olika sätt (se kapitel 2, där dessa skillnader beskrivs). Noteras bör dock att de skillnader som finns inte bottenar i en tydlig strategi att låta områden "göra som de vill", utan detta förefaller ha vuxit fram på ett inkrementellt sätt, utan att någon övergripande tanke ligger bakom. Fördelar med organisatorisk valfrihet är att det dels innebär att större hänsyn kan tas till att viljor och förutsättningar skiljer sig åt mellan områden, bland annat vad gäller antal och storlek på ämnen, om miljön är svensk- eller engelskspråkig, samt att möjligheten ökar för att ge fördjupande snarare än introducerande (högskolegemensamma) kurser. Nackdelar är bland annat att om förutsättningarna för doktorander i ökande grad skiljer sig åt mellan områden och ämnen kan detta uppfattas som orättvist. En annan nackdel är att det kan bli svårare att följa upp kvalitet samt efterlevnad av högskolegemensamma riktlinjer.

Oavsett vilken lösning som väljs måste det upprepas att områden inte bara är administrativa enheter utan också utgör – eller ska utgöra – vetenskapliga gemenskaper. Vad det senare innebär kan se olika ut, men områdesgemensamma kurser, forskningsprojekt, seminarier och konferenser torde höra till detta. Att enbart påpeka att ämnena är närliggande är inte tillräckligt – någon form av kontinuerliga gemensamma vetenskapliga aktiviteter behövs för att legitimera examenstillstånden som ju är kopplade till området.

Samtidigt måste ett förtydligande ske av relationen mellan ämnen och styrgrupper – något som kan kräva en revidering av högskolans arbets- och delegationsordningar. Ämnena är och förblir kärnan i forskarutbildningen – det är där huvudansvaret för kvalitet och genomförande måste ligga – men samtidigt behöver områdenas ansvar förtydligas, som administrativt och vetenskapligt komplement. Här behövs fortsatt utredning där flera berörda aktörer bör vara delaktiga, däribland FN och styrgrupperna. Ett förslag är också att se över hur styrgruppernas sammansättning ser ut och hur de utses.

4.5 Förslag om BEEGS och UVS

Att doktoranders dubbla tillhörighet till BEEGS respektive UVS innebär en ökad komplexitet med bland annat flera studierektorer, administratörer och styrgrupper att förhålla sig till har redan konstaterats. Vi har också konstaterat att det finns såväl positiva som negativa attityder till och upplevelser av doktoranders "dubbelanslutning". Här presenterar vi ett antal handlingsalternativ för båda dessa miljöer, samt olika för- och nackdelar. Vi ser exempelvis följande möjliga vägar för BEEGS:

- a) *Behåll nuvarande organisation.* Detta inkluderar BEEGS-doktorandernas första år vid CBEES, den obligatoriska BEEGS-kursen, BEEGS studierektor samt den internationella och mångvetenskapliga miljö som CBEES/BEEGS utgör. *Fördelen* är att den nuvarande organisationen och forskningsmiljön är mycket uppskattad av många doktorander och även av enskilda ämnen och styrgrupper, kanske främst mindre eller medelstora ämnen. En fördel är också att denna modell är tydlig för Östersjöstiftelsen som finansierar dessa doktorander. *Nackdelarna* är bland annat att den otydliga ansvarsfördelningen mellan ämnen, styrgrupper och BEEGS därmed kvarstår, samt att vissa ämnen fortsatt upplever att deras doktorander "förlorar" ett år innan de kommer in i den, för dem viktigare ämnesmiljön.
- b) *Gör BEEGS-anslutningen flexibel.* Detta kan exempelvis innebära att BEEGS- doktorander via ämnets HLK ges möjlighet att få en kortare eller längre vistelse vid CBEES, alltså inte nödvändigtvis de 12 månader som gäller nu. Detta är ett förslag som framförts av de externa utvärderarna av CBEES/BEEGS och som även har stöd av styrgruppen för miljövetenskap (som förordar 6 månaders vistelse vid CBEES) och inte minst av doktorandrådet. En annan variant är att det blir helt valfritt om doktorander ska placeras vid CBEES eller direkt i ämnet. *Fördelar* med sådana lösningar är bland annat att det ökar handlingsfriheten för ämnen samt att doktoranderna från början snabbare integreras i de ämnesmiljöer där de kommer att disputeras. *Nackdelar* är att antalet doktorander i CBEES-miljön förmodligen blir klart färre än idag vilket kan försämra miljöns sociala

funktion och dess mångvetenskapliga profil. Samtidigt kan detta minska möjligen betydelsen av CBEES som högskolegemensam miljö, bland vad gäller seminarienärvaro. Frågan är också vilka konsekvenser detta kan få för upprätthållandet av Östersjö- och Östeuroparelevansen i doktorandprojekten.

- c) *Omdisponera roller från BEEGS till CBEES och styrgrupper/ämnen.* Denna lösning skulle innebära att CBEES kvarstår som en forskningsmiljö med seminarier, konferenser, publiceringsverksamhet samt att den introducerande "Östersjökursen" fortfarande ges. CBEES skulle även fortsättningsvis kunna erbjuda olika sociala aktiviteter, som exempelvis filmvisning och studieresor. Däremot skulle doktoranderna inte placeras fysiskt vid CBEES och de nuvarande arbetsuppgifterna för studierektorn vid BEEGS skulle överföras till andra enheter, såsom styrgrupper eller en central studiestödsfunktion för *alla* doktorander vid högskolan. *Fördelar* är bland annat att uppdraget inom CBEES därmed kan fokuseras mer på just formande av forskningsmiljö men att de slipper det studieadministrativa ansvaret för doktorander. Andra fördelar liknar de som gäller för alternativet med ökad valfrihet – att doktorander finansierade av Östersjöstiftelsen inte separeras från andra doktorander, samt att doktoranderna tidigt får sitt ämne som hemmamiljö, inom vilket de kommer disputeras. *Nackdelen* är att en avveckling av BEEGS åtminstone initialt förmodligen skulle möta ett visst motstånd från BEEGS samt eventuellt andra intressenter.

Vårt eget förslag för BEEGS:

Vi förordar en flexibilitet vad gäller fysisk placering vid CBEES. Ökad flexibilitet tillfredsställer både de som vill ha längre vistelse vid CBEES och dem som föredrar en kortare tid i denna miljö – ett förslag som lagts fram av den externa utvärderingen av CBEES/BEEGS och även framförts av Doktorandrådet och området Miljövetenskap. En mer långtgående möjlighet är som sagt att göra det valfritt för ämnen att låta sina doktorander sitta vid BEEGS eller från början placeras fysiskt i ämnesmiljön. De vetenskapliga och sociala aktiviteterna gällande "Östersjöforskning" inklusive doktorandkonferens och seminarieverksamhet, liksom den så kallade "Östersjökursen", bör fortsätta och kan möjligen hanteras av CBEES. Med detta förslag kan ämnesmiljön förstärkas, vilket är avgörande för kvaliteten i forskarutbildningen eftersom det är inom en

vetenskaplig disciplin och inte inom BEEGS som doktoranderna disputerar. Samtidigt kvarstår de fördelar som erbjuds av CBEEES/BEEGS, som en internationell mångvetenskaplig miljö.

Därtill föreslår vi att studieadministrationen vid BEEGS delas upp mellan en central stödfunktion vid högskolan (se längre ned) samt ämnes- eller områdesnivån. Detta skulle avlasta BEEGS samt minska risken för att doktorander som söker hjälp "hamnar mellan stolarna". Vår uppfattning är att även om det som görs inom BEEGS är uppskattat och välfungerande så är det förvirrande och onödigt med en formell organisation för detta, vars ansvar med fördel kan delas mellan högskolegemensam funktion samt områdena/ämnena. Den centrala studiestödsfunktion som vi föreslår nedan kan behövas för *alla* utländska doktorander, inte bara för de som finansieras av Östersjöstiftelsen.

Vad gäller UVS ser vi fyra möjliga vägar framåt:

- a) *Tillåt fortsatt dubbelanslutning.* Fördelar med detta är att alla ämnen i så fall får samma möjlighet till dubbelanslutning, samt att UVS utvecklas till en bredare, mångvetenskaplig miljö. Nackdelarna är uppenbara: chansen för ämnen att få en dubbelanslutning minskar med varje nytt anslutet ämne; UVS som forskningsmiljö riskerar att bli fragmenterad med otidlig identitet; den administrativa bördan ökar ju fler ämnen som ansluts och styrgruppen riskerar att bli för stor.
- b) *Frys dubbelanslutningen.* Fördelar är att det ger framförhållning i planeringen för ämnen och UVS samt att UVS lättare kan konsolidera sin miljö jämfört med om dubbelanslutningar fortsätter. Nackdelarna är att det kommer uppfattas som mycket orättvist av ämnen som är UVS-relevanta men inte är dubbelanslutna, samt att UVS-miljön fortsatt uppfattas som fragmenterad.
- c) *Dubbelanslutning avvecklas – UVS blir eget område/ämne.* Lösningen är i princip densamma som den Miljövetenskap valde då detta område/ämne bildades 2010. Fördelen med denna lösning är att UVS kan definiera en sammanhållen vetenskaplig profil på ett mycket tydligare sätt än vad som är möjligt genom dubbelanslutningar. En nackdel är att det inte är säkert om förutsättningar finns för att UVS "på egen hand" kan utgöra ett forskarutbildningsområde utan att det vilar på flera andra discipliner. En annan nackdel är att en sådan omstöpning vore konfliktfylld och förmodligen skulle innebära en krånglig övergångsperiod under flera års tid till men för

de redan dubbelanslutna doktoranderna.

- d) *Dubbelanslutning omprövas*. Denna lösning innebär att dubbelanslutning som modell finns kvar, men att nuvarande dubbelanslutningar omprövas och att nya, striktare kriterier införs. En *fördel* skulle vara att UVS får chansen att tydliggöra sin forskningsprofil i stället för att som nu låta en påverkas av varje nytt ämne som ansluts. En annan fördel skulle vara att dubbelanslutning kan göras mer strategiskt, exempelvis baserad på inbjudning snarare än ansökan. *Nackdelen* är en förmodligen konfliktfylld och rörig process, samt att det inte finns någon garanti för att en omprövad dubbelanslutning leder till en starkare eller mer integrerad miljö.

Vi har själva inte landat i något konkret ställningstagande vad gäller UVS förutom att vi ser negativt på att fortsätta precis som nu, med en ständig expansion av dubbelanslutningar. Vi hoppas att vår analys kan vara till hjälp för en fortsatt diskussion, oavsett vilken lösning som tas fram.

- Kriterier för bedömning av ÖÖ-relevansen förtydligas genom såväl intern dialog som i fortsatt dialog med Östersjöstiftelsen;
- Bedömning av ÖÖ-relevans delegeras till ämnenas bedömargrupper.

En sådan delegering skulle stärka den kollegiala styrningen i bedömningsprocessen men ställer också höga krav på att varje ämne tar Östersjöstiftelsen kriterier på allvar och exempelvis inte topprankar sökande som bedömarna själva menar har svag ÖÖ-relevans. Generellt hög kvalitet på sökande till en BEEGS-doktorandplats trumfar inte ÖÖ-relevans.

Anställnings- och finansieringsmodell är en annan fråga kring doktorandantagning som identifieras som problematisk från framför allt IPA:s sida, som ju inte har examenstillstånd på forskarnivå. Om en person med polisexamen ska antas som doktorand måste det ske inom något av de fem befintliga forskarutbildningsområdena vid SH.

Våra riktlinjer säger att när det gäller lön för de som är anställda som doktorander vid högskolan så är det doktorandstegen som gäller, medan de med en annan sorts anställning och inom ramen för den får bedriva utbildning på forskarnivå på lägst 50% nivå, då kan annan lön beslutas. Den får som lägst vara som doktorandstegen (Antagningsordningen 2.3.3). Det borde därför vara möjligt att anställa dessa personer som t.ex. adjunkter på polisutbildningen och anta dem

till forskarutbildningen i lämpligt ämne så länge som de uppfyller kraven i det angivna ämnets ASP. En annan svårighet som dels regleras i HF (Kap. 7, 36§) samt lyfts av IPA är kravet att finansiering för alla fyra år ska säkras för hela utbildningen (dvs. alla fyra år). Ett förslag är att godkänna intyg på ansvar för finansiering under ett antal kommande år i stället för förskottsbetalning av hela beloppet. Enligt högskolans Antagningsordning kan en doktorand antas om det bedöms att finansieringen kan säkras under hela utbildningen. Det borde därmed redan nu vara möjligt att ha en finansieringsplan där inte alla medel behöver finnas på plats vid antagningstillfället.

4.6 Förslag kring samordning, språk och administration

Samordningsfunktion

Att en samordningsfunktion för studieadministrativa frågor behövs har lyfts fram i ett flertal av de samtal vi genomfört på högskolan.

Studierektorsnätverket med BEEGS studierektor som sammankallande fyller redan en viktig funktion för att dela information och erfarenheter, men det har idag är endast en informell och rådgivande sammanslutning. En konkret fråga gäller hur BEEGS har bistått utländska studenter med myndighetskontakter och olika praktiska frågor (t.ex. angående visum, personnummer, boende, bankärenden, försäkringar och liknande). Detta stöd är ovärderligt, men det är inte rimligt att BEEGS tar på sig allt detta, särskilt som de endast har doktoranderna i sin miljö under första året. Detsamma gäller den introduktionsvecka som BEEGS håller i – som är välorganiserad och mycket uppskattad – men där inte bara BEEGS-doktorander utan även andra doktorander medverkar. Mot denna bakgrund *föreslår* vi att:

- en högskolegemensam stöd- och samordningsfunktion inrättas med särskilt ansvar för de praktiska frågor som rör doktorander

En sådan funktion skulle kunna ledas av en koordinator, som också är sammankallande för Studierektorsnätverket. Man bör också överväga att formalisera detta nätverk till en mer beständig grupp (t.ex. Råd för doktorandfrågor). Övrigt studieadministrativt stöd bör kunna hanteras på styrgrupps- eller ämnesnivå. Avgörande är att doktorander inte blir skickade runt mellan enheter där ingen tar ansvar för att hantera deras problem. Detta kan

också kräva att studierektorsfunktionen inom områdena förtydligas med riktlinjer, samt stärkt samordning med den personal som arbetar med forskarutbildningsfrågor i den gemensamma förvaltningen.

Språkfrågan

Språkfrågan kan delas in i två delar – dels behovet av ett gemensamt språk för ett fördjupat vetenskapligt samtal, dels att alla medarbetare oavsett modersmål måste inkluderas i alla informationsflöden. Vi har förståelse för att vissa, framför allt humanistiska ämnen uttrycker ett behov av att föra vetenskapliga samtal på svenska och att ventileratexter skrivna på detta språk. Men att behålla en svenskspråkig miljö blir i princip omöjligt om ämnet har en internationell rekrytering av doktorander, som inte kan svenska. Det är otillräckligt att erbjuda kurser i svenska språket, eftersom det tar tid att lära sig detta och framför allt för att på lika villkor kunna delta i ett vetenskapligt samtal på svenska. Icke svensktalande doktorander och kollegor har uttryckt att de ofta känner sig exkluderade i miljöer där svenska talas men där det inte är uttalat att svenska är umgängesspråk. Det finns i princip bara två lösningar: antingen rekryteras endast svensktalande doktorander *eller* så anammar ämnet engelska för såväl vetenskapliga samtal som intern kommunikation. Hursomhelst, om goda kunskaper i svenska förväntas så måste detta synas i annonserna för doktorandanställningar. För andra ämnen, där samtal eller texter på svenska inte anses nödvändigt för vidmakthållande av vetenskaplig kvalitet, är enda lösningen att helt övergå till kommunikation på engelska.

Att kursen i svenska ges regelbundet är trots allt mycket viktigt och vi menar att det bör formaliseras som en del av forskarutbildningens infrastruktur på så vis att rektor ger ämnet Svenska i uppdrag att genomföra denna utbildning två gånger per år och att finansieringen för detta skrivs in i planeringsförutsättningarna.

Information på medarbetarwebben om olika system etc. måste finnas både på svenska och engelska. En satsning som har gjorts är att uppdatera innehållet och skapa tydlig struktur på "doktorandsidan" på Medarbetarwebben. Denna sida finns både på svenska och engelska.

Vi föreslår att högskolans språkpolicy ses över och förtydligas vad gäller utbildning och forskning.

Administrativa rutiner mm

I underlagen framförs en rad förslag kring olika administrativa rutiner och system som kan tyckas som marginella frågor i sammanhanget men som upplevs som viktiga och i behov av förbättring och förändring. Vi föreslår därför följande:

- Gör det möjligt att lägga in schema för forskarutbildning i Timeedit
- Samla information om alla doktorandkurser som ges på ett ställe, även externa, summer schools etc.
- Skapa kontaktlistor för aktiva doktorander och alumni (som uppfyller GDPR)
- Ta fram information på engelska gällande centrala system som Agresso och Retendo
- Tillse att doktoranders anställning hanteras på samma sätt i de olika områdena/ämnena
- Underlätta planering av disputation och publicering av avhandlingar genom förbättrad kommunikation mellan ämnen/styrgrupper och biblioteket
- Ta fram riktlinjer för doktoranders institutionstjänstgöring

En generell kommentar är att vissa oklarheter och upplevda problem kan vara en fråga om kommunikation och information snarare än om att riktlinjer i sig är otydliga.

4.7 Avslutande kommentar

Remissvaren visar på ett betydande engagemang inom vår högskola för frågor som rör forskarutbildning. Rapporten har uppenbarligen fungerat som den var tänkt – att få i gång intern diskussion om forskarutbildningens organisation och finansiering. Svaren visar också kring vilka frågor och förslag som stödet är förhållandevis starkt och kring vilka frågor skilda uppfattningar råder.

Förslaget om en samordnad, högskolegemensam stödfunktion för doktorander får starkt stöd. Detta handlar till stor del om att samla information om och stöd kring praktiska frågor, särskilt för doktorander som befinner sig i början respektive slutfasen av sin forskarutbildning.

Det finns även starkt stöd för att kvalitetsaspekter bör vägas in i hur fördelning av doktorandtjänster ska genomföras inom högskolan. Hur detta ska ske, och vad som egentligen menas med kvalitet, råder det dock delade meningar om.

Fakultetsnämnden har enligt Delegationsordningen ett uppdrag att ta fram förslag rörande detta, vilket är på gång i skrivande stund.

Vidare är det en utbredd uppfattning att högskolan behöver en språkpolicy, som beaktar behovet av en inkluderande ämnesmiljö – avseende social samhörighet, informationsflöde och det vetenskapliga samtalet.

Vad gäller UVS är det en generell uppfattning att nuvarande modell med dubbelanslutning inte är långsiktigt hållbar. Här finns ett fortsatt utredningsbehov.

Vad gäller BEEGS skiljer sig uppfattningarna åt både mellan och inom olika instanser. Noteras bör dock att Doktorandrådet stödjer rapportens förslag om flexibel placering vid BEEGS/CBEES. Liksom för UVS finns ett fortsatt behov av utredning om reformering.

Frågan om vad som utgör en stark respektive svag forskarutbildningsmiljö har väckt en hel del reaktioner – som bland annat allt pekar på att numerärt små miljöer inte nödvändigtvis är forskningsmässigt svaga.

Avslutningsvis hoppas vi att kunskapen om utveckling, utmaningar och kännedom om möjliga vägval för vår forskarutbildning nu är bättre än innan. Vi hoppas också att alla inblandade – på alla nivåer – står bättre rustade att fatta kloka och kollegialt förankrade beslut som stärker forskarutbildningens kvalitet. Av allra största vikt, som betonas av flertalet remissinstanser, är att öka ansträngningen för att nå en betydande ökning av antalet doktorandtjänster.

Källförteckning

HSV (2010a) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området politik, ekonomi och samhällets organisering. Reg.nr. 641-1469- 10. Högskoleverket.

HSV (2010b) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området miljövetenskapliga studier. Reg.nr. 641-1498-10. Högskoleverket.

HSV (2010c) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området kritisk kulturteori. Reg.nr. 641-1473-10. Högskoleverket.

HSV (2010d) Beslut om tillstånd att utfärda examina på forskarnivå inom området historiska studier. Reg.nr. 641-1427-10. Högskoleverket.

Fakultetsnämndens ämnesutvärderingar (2017-2024). Södertörns högskola. Tillgängliga här: https://www.sh.se/om-oss/kvalitetsarbete/utvardering-och-uppfoljning-av-utbildning-och-forskning?query=utv%C3%A4rderingar#app_mount_12_41c4d31b195fbaa75873a4ac_12_4a51d3151799e35bc3b159eb

SH (2025) Rapport doktorandenkät. Enkät utförd april-maj 2024. Dnr 3568-2.1.3-2024. Fakultetsnämnden, Södertörns högskola.

SH (2024a) Södertörns högskolas forskningsstrategi. Dnr 2965-1.1.2-2023.

SH (2024b) Årsredovisning för Södertörns högskola (2024).

SH (2023) Arbetsordning för institutioner, Lärarutbildningen och CBEES, Dnr 3000-1.1.2-2022, beslutad av Rektor den 7 mars 2023.

SH (2022) Lärdomar av utvärderingen av forskarutbildningen vid Södertörns högskola. Opublicerat dokument. Fakultetsnämnden vid Södertörns högskola.

SH (2020) Riktlinjer för inrättande och avveckling av forskarutbildningsämne. 17 juni 2020. Dnr 2329-1.1.2-2020.

SH (2019) Södertörns högskolas utvecklingsplan 2020–2024. Dnr 1279-1.1.2-2019.

SH (2006) Universitetsansökan – Södertörns högskola 2006. Uppdaterad universitetsansökan. Dnr 92/11/2002, den 5 maj 2006.

UKÄ (2023) Vägledning för ansökan om tillstånd att utfärda examen.
Allmänna utgångspunkter och riktlinjer. Dnr 412-00066-21.
Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2020) Bedömagruppens yttrande: Nationalekonomi vid Södertörns
högskola. Reg.nr. 411-00214-19. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2019) Bedömagruppens yttrande: Litteraturvetenskap vid Södertörns
högskola. Reg.nr. 411-00084-18. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2018a) Bedömagruppens yttrande: Historia vid Södertörns högskola.
Reg.nr. 411-00394-16. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2018b) Bedömagruppens yttrande: Nationalekonomi vid Södertörns
högskola. Reg.nr 411-00391-16. Universitetskanslersämbetet.

UKÄ (2017) Bedömagruppens yttrande: Konstvetenskap vid Södertörns
högskola. Reg.nr 411-00423-16. Universitetskanslersämbetet.

Södertörn Doctoral Dissertations

42. Adolphine G. Kateka, *Co-Management Challenges in the Lake Victoria Fisheries: A Context Approach*, 2010
43. René León Rosales, *Vid framtidens hitersta gräns: Om pojkar och elevpositioner i en multietnisk skola*, 2010
44. Simon Larsson, *Intelligensaristokrater och arkivmartyrer: Normerna för vetenskaplig skicklighet i svensk historieforskning 1900–1945*, 2010
45. Håkan Lättman, *Studies on spatial and temporal distributions of epiphytic lichens*, 2010 [report]
46. Alia Jaensson, *Pheromonal mediated behaviour and endocrine response in salmonids: The impact of cypermethrin, copper, and glyphosate*, 2010
47. Michael Wigerius, *Roles of mammalian Scribble in polarity signaling, virus offense and cell-fate determination*, 2010
48. Anna Hedtjärn Wester, *Män i kostym: Prinsar, konstnärer och tegelbärare vid sekelskiftet 1900*, 2010
49. Magnus Linnarsson, *Postgång på växlande villkor: Det svenska postväsendets organisation under stormaktstiden*, 2010
50. Barbara Kunz, *Kind words, cruise missiles and everything in between: A neoclassical realist study of the use of power resources in U.S. policies towards Poland, Ukraine and Belarus 1989–2008*, 2010
51. Anders Bartonek, *Philosophie im Konjunktiv: Nichtidentität als Ort der Möglichkeit des Utopischen in der negativen Dialektik Theodor W. Adornos*, 2010
52. Carl Cederberg, *Resaying the Human: Levinas Beyond Humanism and Antihumanism*, 2010
53. Johanna Ringarp, *Professionens problematik: Lärarkärens kommunalisering och välfärdsstatens förvandling*, 2011
54. Sofi Gerber, *Öst är Väst men Väst är bäst: Östtysk identitetsformering i det förenade Tyskland*, 2011
55. Susanna Sjödin Lindenskoug, *Manlighetens bortre gräns: Tidelagsrättegångar i Livland åren 1685–1709*, 2011
56. Dominika Polanska, *The emergence of enclaves of wealth and poverty: A sociological study of residential differentiation in post-communist Poland*, 2011
57. Christina Douglas, *Kärlek per korrespondens: Två förlovade par under andra hälften av 1800-talet*, 2011
58. Fred Saunders, *The Politics of People – Not just Mangroves and Monkeys: A study of the theory and practice of community-based management of natural resources in Zanzibar*, 2011
59. Anna Rosengren, *Åldrandet och språket: En språkhistorisk analys av hög ålder och åldrande i Sverige cirka 1875–1975*, 2011
60. Emelie Lilliefeldt, *European Party Politics and Gender: Configuring Gender-Balanced Parliamentary Presence*, 2011
61. Ola Svenonius, *Sensitising Urban Transport Security: Surveillance and Policing in Berlin, Stockholm, and Warsaw*, 2011
62. Andreas Johansson, *Dissenting Democrats: Nation and Democracy in the Republic of Moldova*, 2011
63. Wessam Melik, *Molecular characterization of the Tick-borne encephalitis virus: Environments and replication*, 2012
64. Steffen Werther, *SS-Vision und Grenzland-Realität: Vom Umgang dänischer und „volksdeutscher“ Nationalsozialisten in Sønderjylland mit der „großgermanischen“ Ideologie der SS*, 2012
65. Peter Jakobsson, *Öppenhetsindustrin*, 2012
66. Kristin Ilves, *Seaward Landward: Investigations on the archaeological source value of the landing site category in the Baltic Sea region*, 2012
67. Anne Kaun, *Civic Experiences and Public Connection: Media and Young People in Estonia*, 2012

68. Anna Tessmann, *On the Good Faith: A Fourfold Discursive Construction of Zoroastrianism in Contemporary Russia*, 2012
69. Jonas Lindström, *Drömmen om den nya staden: stadsförnyelse i det postsovjetisk Riga*, 2012
70. Maria Wolrath Söderberg, *Topos som meningsskapare: retorikens topiska perspektiv på tänkande och lärande genom argumentation*, 2012
71. Linus Andersson, *Alternativ television: former av kritik i konstnärlig TV-produktion*, 2012
72. Håkan Lättman, *Studies on spatial and temporal distributions of epiphytic lichens*, 2012
73. Fredrik Stiernstedt, *Mediearbete i mediehuset: produktion i förändring på MTG-radio*, 2013
74. Jessica Moberg, *Piety, Intimacy and Mobility: A Case Study of Charismatic Christianity in Present-day Stockholm*, 2013
75. Elisabeth Hemby, *Historiemåleri och bilder av vardag: Tatjana Nazarenkos konstnärskap i 1970-talets Sovjet*, 2013
76. Tanya Jukkala, *Suicide in Russia: A macro-sociological study*, 2013
77. Maria Nyman, *Resandets gränser: svenska resenärers skildringar av Ryssland under 1700-talet*, 2013
78. Beate Feldmann Eellend, *Visionära planer och vardagliga praktiker: postmilitära landskap i Östersjöområdet*, 2013
79. Emma Lind, *Genetic response to pollution in sticklebacks: natural selection in the wild*, 2013
80. Anne Ross Solberg, *The Mahdi wears Armani: An analysis of the Harun Yahya enterprise*, 2013
81. Nikolay Zakharov, *Attaining Whiteness: A Sociological Study of Race and Racialization in Russia*, 2013
82. Anna Kharkina, *From Kinship to Global Brand: the Discourse on Culture in Nordic Cooperation after World War II*, 2013
83. Florence Fröhlig, *A painful legacy of World War II: Nazi forced enlistment: Alsatian/Mosellan Prisoners of war and the Soviet Prison Camp of Tambov*, 2013
84. Oskar Henriksson, *Genetic connectivity of fish in the Western Indian Ocean*, 2013
85. Hans Geir Aasmundsen, *Pentecostalism, Globalisation and Society in Contemporary Argentina*, 2013
86. Anna McWilliams, *An Archaeology of the Iron Curtain: Material and Metaphor*, 2013
87. Anna Danielsson, *On the power of informal economies and the informal economies of power: rethinking informality, resilience and violence in Kosovo*, 2014
88. Carina Guyard, *Kommunikationsarbete på distans*, 2014
89. Sofia Norling, *Mot "väst": om vetenskap, politik och transformation i Polen 1989–2011*, 2014
90. Markus Huss, *Motståndets akustik: språk och (o)ljud hos Peter Weiss 1946–1960*, 2014
91. Ann-Christin Randahl, *Strategiska skribenter: skrivprocesser i fysik och svenska*, 2014
92. Péter Balogh, *Perpetual borders: German-Polish cross-border contacts in the Szczecin area*, 2014
93. Erika Lundell, *Förkroppsligad fiktion och fiktionaliserade kroppar: levande rollspel i Östersjöregionen*, 2014
94. Henriette Cederlöf, *Alien Places in Late Soviet Science Fiction: The "Unexpected Encounters" of Arkady and Boris Strugatsky as Novels and Films*, 2014
95. Niklas Eriksson, *Urbanism Under Sail: An archaeology of fluit ships in early modern everyday life*, 2014
96. Signe Opermann, *Generational Use of News Media in Estonia: Media Access, Spatial Orientations and Discursive Characteristics of the News Media*, 2014
97. Liudmila Voronova, *Gendering in political journalism: A comparative study of Russia and Sweden*, 2014
98. Ekaterina Kalinina, *Mediated Post-Soviet Nostalgia*, 2014
99. Anders E. B. Blomqvist, *Economic Nationalizing in the Ethnic Borderlands of Hungary and Romania: Inclusion, Exclusion and Annihilation in Szatmár/Satu-Mare, 1867–1944*, 2014
100. Ann-Judith Rabenschlag, *Völkerfreundschaft nach Bedarf: Ausländische Arbeitskräfte in der Wahrnehmung von Staat und Bevölkerung der DDR*, 2014
101. Yuliya Yurchuck, *Reordering of Meaningful Worlds: Memory of the Organization of Ukrainian Nationalists and the Ukrainian Insurgent Army in Post-Soviet Ukraine*, 2014
102. Hanna Sofia Rehnberg, *Organisationer berättar: narrativitet som resurs i strategisk kommunikation*, 2014
103. Jaakko Turunen, *Semiotics of Politics: Dialogicality of Parliamentary Talk*, 2015
104. Iveta Jurkane-Hobein, *I Imagine You Here Now: Relationship Maintenance Strategies in Long-Distance Intimate Relationships*, 2015
105. Katharina Wesolowski, *Maybe baby? Reproductive behaviour, fertility intentions, and family policies in post-communist countries, with a special focus on Ukraine*, 2015
106. Ann af Burén, *Living Simultaneity: On religion among semi-secular Swedes*, 2015

107. Larissa Mickwitz, *En reformerad lärare: konstruktionen av en professionell och betygssättande lärare i skolpolitik och skolpraktik*, 2015
108. Daniel Wojahn, *Språkaktivism: diskussioner om feministiska språkförändringar i Sverige från 1960-talet till 2015*, 2015
109. Hélène Edberg, *Kreativt skrivande för kritiskt tänkande: en fallstudie av studenters arbete med kritisk metarefleksion*, 2015
110. Kristina Volkova, *Fishy Behavior: Persistent effects of early-life exposure to 17 α -ethinylestradiol*, 2015
111. Björn Sjöstrand, *Att tänka det tekniska: en studie i Derridas teknikfilosofi*, 2015
112. Håkan Forsberg, *Kampen om eleverna: gymnasiefältet och skolmarknadens framväxt i Stockholm, 1987-2011*, 2015
113. Johan Stake, *Essays on quality evaluation and bidding behavior in public procurement auctions*, 2015
114. Martin Gunnarson, *Please Be Patient: A Cultural Phenomenological Study of Haemodialysis and Kidney Transplantation Care*, 2016
115. Nasim Reyhanian Caspillo, *Studies of alterations in behavior and fertility in ethinyl estradiol-exposed zebrafish and search for related biomarkers*, 2016
116. Pernilla Andersson, *The Responsible Business Person: Studies of Business Education for Sustainability*, 2016
117. Kim Silow Kallenberg, *Gränsland: svensk ungdomsvård mellan vård och straff*, 2016.
118. Sari Vuorenperä, *Literacitet genom interaction*, 2016
119. Francesco Zavatti, *Writing History in a Propaganda Institute: Political Power and Network Dynamics in Communist Romania*, 2016
120. Cecilia Anell, *Begärets politiska potential: Feministiska motståndsstrategier i Elin Wägners 'Pennskaftet', Gabriele Reuters 'Aus guter Familie', Hilma Angered-Strandbergs 'Lydia Vik' och Grete Meisel-Hess 'Die Intellektuellen'*, 2016
121. Marco Nase, *Academics and Politics: Northern European Area Studies at Greifswald University, 1917-1992*, 2016
122. Jenni Rinne, *Searching for authentic living through native faith: The Maausk movement in Estonia*, 2016
123. Petra Werner, *Ett medialt museum: lärandets estetik i svensk television 1956–1969*, 2016
124. Ramona Rat, *Un-common Sociality: Thinking sociality with Levinas*, 2016
125. Petter Thureborn, *Microbial ecosystem functions along the steep oxygen gradient of the Landsort Deep, Baltic Sea*, 2016
126. Kajsa-Stina Benulic, *A Beef with Meat: Media and audience framings of environmentally unsustainable production and consumption*, 2016
127. Naveed Asghar, *Ticks and Tick-borne encephalitis virus: from nature to infection*, 2016
128. Linn Rabe, *Participation and legitimacy: Actor involvement for nature conservation*, 2017
129. Maryam Adjam, *Minnesspår: hågkomstens rum och rörelse i skuggan av en flykt*, 2017
130. Kim West, *The Exhibitionary Complex: Exhibition, Apparatus and Media from Kulturhuset to the Centre Pompidou, 1963–1977*, 2017
131. Ekaterina Tarasova, *Anti-nuclear Movements in Discursive and Political Contexts: Between expert voices and local protests*, 2017
132. Sanja Obrenović Johansson, *Från kombifeminism till rörelse: kvinnlig serbisk organisering i förändring*, 2017
133. Michał Salamonik, *In Their Majesties' Service: The Career of Francesco De Gratta (1613–1676) as a Royal Servant and Trader in Gdańsk*, 2017
134. Jenny Ingridsson, *The Promises of the Free World: Postsocialist Experience in Argentina and the Making of Migrants, Race, and Coloniality*, 2017
135. Julia Malitska, *Negotiating Imperial Rule: Colonists and Marriage in the Nineteenth-century Black Sea Steppe*, 2017
136. Natalya Yakusheva, *Parks, Policies and People: Nature Conservation Governance in Post-Socialist EU Countries*, 2017
137. Martin Kellner, *Selective Serotonin Re-uptake Inhibitors in the Environment: Effects of Citalopram on Fish Behaviour*, 2017
138. Krystof Kasprzak, *Vara – Framträdande – Värld: Fenomenets negativitet hos Martin Heidegger, Jan Patočka och Eugen Fink*, 2017
139. Alberto Frigo, *Life-stowing from a Digital Media Perspective: Past, Present and Future*, 2017
140. Maarja Saar, *The Answers You Seek Will Never be Found at Home: Reflexivity, biographical narratives and lifestyle migration among highly-skilled Estonians*, 2017
141. Anh Mai, *Organizing for Efficiency: Essays on merger policies, independence of authorities, and technology diffusion*, 2017

142. Gustav Strandberg, *Politikens omskakning: Negativitet, samexistens och frihet i Jan Patočkas tänkande*, 2017
143. Lovisa Andén, *Litteratur och erfarenhet i Merleau-Pontys läsning av Proust, Valéry och Stendhal*, 2017
144. Fredrik Bertilsson, *Frihetstida policyskapande: uppfostringskommissionen och de akademiska konstitutionerna 1738–1766*, 2017
145. Börjeson, Natasja, *Toxic textiles: towards responsibility in complex supply chains*, 2017
146. Julia Velkova, *Media technologies in the making: User-driven software and infrastructures for computer graphics production*, 2017
147. Karin Jonsson, *Fångna i begreppen? Revolution, tid och politik i svensk socialistisk press 1917–1924*, 2017
148. Josefine Larsson, *Genetic aspects of environmental disturbances in marine ecosystems: studies of the blue mussel in the Baltic Sea*, 2017
149. Roman Horbyk, *Mediated Europes: Discourse and Power in Ukraine, Russia and Poland during Euromaidan*, 2017
150. Nadezda Petrusenko, *Creating the Revolutionary Heroines: The Case of Female Terrorists of the PSR (Russia, Beginning of the 20th Century)*, 2017
151. Rahel Kuflu, *Bröder emellan: identitetsformering i det koloniserade Eritrea*, 2018
152. Karin Edberg, *Energilandskap i förändring: inramningar av kontroversiella lokaliseringar på norra Gotland*, 2018
153. Rebecka Thor, *Beyond the Witness: Holocaust Representation and the Testimony of Images - Three films by Yael Hersonski, Harun Farocki, and Eyal Sivan*, 2018
154. Maria Lönn, *Bruten vithet: Om den ryska femininitetens sinnliga och temporala villkor*, 2018
155. Tove Porseryd, *Endocrine disruption in fish: Effects of 17 α -ethinylestradiol exposure on non-reproductive behavior, fertility and brain and testis transcriptome*, 2018
156. Marcel Mangold, *Securing the working democracy: Inventive arrangements to guarantee circulation and the emergence of democracy policy*, 2018
157. Matilda Tudor, *Desire Lines: Towards a Queer Digital Media Phenomenology*, 2018
158. Martin Andersson, *Migration i 1600-talets Sverige: Älvsborgs lösen 1613–1618*, 2018
159. Johanna Pettersson, *What's in a Line? Making Sovereignty through Border Policy*, 2018
160. Irina Seits, *Architectures of Life-Building in the Twentieth Century: Russia, Germany, Sweden*, 2018
161. Alexander Stagnell, *The Ambassador's Letter: On the Less Than Nothing of Diplomacy*, 2019
162. Mari Zetterqvist Blokhuis, *Interaction Between Rider, Horse and Equestrian Trainer – A Challenging Puzzle*, 2019
163. Robin Samuelsson, *Play, Culture and Learning: Studies of Second-Language and Conceptual Development in Swedish Preschools*, 2019
164. Ralph Tafon, *The "Dark Side" of Marine Spatial Planning: A Study of Domination, Empowerment and Freedom through Theories of Discourse and Power*, 2019
165. Ingela Visuri, *Varieties of Supernatural Experience: The case of high-functioning autism*, 2019
166. Mathilde Rehnlund, *Getting the transport right – for what? What transport policy can tell us about the construction of sustainability*, 2019
167. Oscar Törnqvist, *Röster från ingenmansland: en identitetsarkeologi i ett maritimt mellanrum*, 2019
168. Elise Remling, *Adaption, now? Exploring the Politics of Climate Adaption through Poststructuralist Discourse Theory*, 2019
169. Eva Karlberg, *Organizing the Voice of Women: A study of the Polish and Swedish women's movements' and adaptation to international structures*, 2019
170. Maria Pröckl, *Tyngd, sväng och empatisk timing: förskollärares kroppsliga kunskaper*, 2020
171. Adrià Alcoverro, *The University and the Demand for Knowledge-based Growth: The hegemonic struggle for the future of Higher Education Institutions in Finland and Estonia*, 2020
172. Ingrid Forsler, *Enabling media: Infrastructures, imaginaries and cultural techniques in Swedish and Estonian visual arts education*, 2020
173. Johan Sehlberg, *Of Affliction: The Experience of Thought in Gilles Deleuze by Way of Marcel Proust*, 2020
174. Renat Bekkin, *People of Reliable Loyalty... : Muftiates and the State in Modern Russia*, 2020
175. Olena Podolian, *The Challenge of 'Stateness' in Estonia and Ukraine*, 2020
176. Patrick Seniuk, *Encountering Depression In-Depth: A Phenomenological Approach to Selfhood in Psychiatric Practice*, 2020
177. Vasileios Petrogiannis, *European Mobility and Spatial Belongings: Greek and Latvian migrants in Sweden*, 2020
178. Lena Norbäck Ivarsson, *Tracing environmental change and human impact as recorded in sediments from coastal areas of the northwestern Baltic Proper*, 2020

179. Sara Persson, *Corporate Hegemony through Sustainability - A study of sustainability standards and CSR practices as tools to demobilise community resistance in the Albanian oil industry*, 2020
180. Juliana Porsani, *Livelihood Implications of Large-Scale Land Concessions in Mozambique: A case of family farmers' endurance*, 2020
181. Anders Backlund, *Isolating the Radical Right - Coalition Formation and Policy Adaptation in Sweden*, 2020
182. Nina Carlsson, *One Nation, One Language? National minority and Indigenous recognition in the politics of immigrant integration*, 2021
183. Erik Gråd, *Nudges, Prosocial Preferences & Behavior: Essays in Behavioral Economics*, 2021
184. Anna Enström, *Sinnesstämning, skratt och hypokondri - Om estetisk erfarenhet i Kants tredje Kritik*, 2021
185. Michelle Rydback, *Healthcare Service Marketing in Medical Tourism - An Emerging Market Study*, 2021
186. Fredrik Jahnke, *Toleransens altare och undvikandets hänsynsfullhet: Religion och menings-skapande bland svenska grundskoleelever*, 2021
187. Benny Berggren Newton, *Business Basics - A Grounded Theory for Managing Ethical Behavior in Sales Organizations*, 2021
188. Gabriel Itkes-Sznap, *Nollpunkten. Precisionens betydelse hos Witold Gombrowicz*, Inger Christensen och Herta Müller, 2021
189. Oscar Svanelid Medina, *Att forma tillvaron: konstruktivism som konstnärligt yrkesarbete hos Geraldo de Barros*, Lygia Pape och Lygia Clark, 2021
190. Anna-Karin Selberg, *Politics and Truth: Heidegger, Arendt and The Modern Political Lie*, 2021
191. Camilla Larsson, *Framträdanden: Performativitetsteoretiska tolkningar av Tadeusz Kantors konstnärskap*, 2021
192. Raili Uiibo, "And I don't know who we really are to each other": *Queers doing close relationships in Estonia*, 2021
193. Igné Stamolkaité, *New Tides in Shipping: Studying incumbent firms in maritime energy transitions*, 2021
194. Mani Shutzberg, *Tricks of the Medical Trade: Cunning in the Age of Bureaucratic Austerity*, 2021
195. Patrik Höglund, *Skeppssamhället: Rang, roller och status på örlogsskepp under 1600-talet*, 2021
196. Philipp Seufferling, *Media and the refugee camp: the historical making of space, time, and politics in the modern refugee regime*, 2021
197. Johan Sandén, *Närbyråkrater och digitaliseringar: hur lärares arbete formas av tidsstrukturer*, 2021
198. Ulrika Nemeth, *Det kritiska uppdraget: diskurser och praktiker i gymnasieskolans svensk-undervisning*, 2021
199. Helena Löfgren, *Det legitima ägandet: Politiska konstruktioner av allmännyttans privatisering i Stockholms stad 1990-2015*, 2021
200. Vasileios Kitsos, *Urban policies for a contemporary periphery: Insights from eastern Russia*, 2021
201. Jenny Gustafsson, *Drömmen om en gränslös fred: Världsmedborgarrörelsens reaktopi, 1949-1968*, 2022
202. Oscar von Seth, *Outsiders and Others: Queer Friendships in Novels by Hermann Hesse*, 2022
203. Kristin Halverson, *Tools of the Trade: Medical Devices and Practice in Sweden and Denmark, 1855-1897*, 2022
204. Henrik Ohlsson, *Facing Nature: Cultivating Experience in the Nature Connection Movement*, 2022
205. Mirey Gorgis, *Allt är våld: En undersökning av det moderna våldsbegreppet*, 2022
206. Mats Dahllöv, *Det absoluta och det gemensamma: Benjamin Höijers konstfilosofi*, 2022
207. Anton Poikolainen Rosén, *Noticing Nature: Exploring More Than Human-Centred Design in Urban Farming*, 2022
208. Sophie Landwehr Sydow, *Makers, Materials and Machines: Understanding Experience and Situated Embodied Practice in the Makerspace*, 2022
209. Simon Magnusson, *Boosting young citizens' deontic status: Interactional allocation of rights-to-decide in participatory democracy meeting*, 2022
210. Marie Jonsson, *Vad vilja vegetarianerna? : En undersökning av den svenska vegetarismen 1900-1935*, 2022
211. Birgitta Ekblom, *Härskarhyllning och påverkan: Panegyriken kring tronskiftet 1697 i det svenska Östersjöväldet*, 2022

212. Joanna Mellquist, *Policy Professionals in Civil society Organizations: Struggling for Influence*, 2022
213. David Birksjö, *Innovative Security Business: Innovation, Standardization and Industry Dynamics in the Swedish Security Sector, 1992–2012*, 2023
214. Roman Privalov, *After space utopia: Post-Soviet Russia and futures in space*, 2023
215. Martin Johansson, *De nordiska lekarna: Grannländer i pressen under olympiska vinterspel*, 2023
216. Anna Bark Persson, *Steel as the Answer? Viking Bodies, Power, and Masculinity in Anglophone Fantasy Literature 2006–2016*, 2023
217. Josefin Hägglund, *Demokratins stridslinjer – Carl Lindhagen och politikens omvandling, 1896–1923*, 2023
218. Lovisa Olsson, *I vinst och förlust – Köpmäns nätverk i 1500-talets Östersjöstäder*, 2023
219. Kateryna Zorya, *The Government Used to Hide the Truth, But Now We Can Speak*, 2023
220. Tony Blomqvist Mickelsson, *A Nordic sport social work in the context of refugee reception A Nordic sport social work in the context of refugee reception*, 2023
221. Ola Luthman, *Searching for sustainable aquaculture governance - A focus on ambitions and experience*, 2023
222. Emma Kihl, *Äventyrliga utföranden: en läsning av Agneta Enckells dikter med Isabelle Stengers kosmopolitik*, 2023
223. Çağla Demirel, *Analyzing competitive victimhood: Narratives of recognition and nonrecognition in the pursuit of reconciliation*, 2023
224. Joel Odebrant, *Spår, kropp, tid: en undersökning av den måleriska gestens materialitet 1952 – 1965*, 2024
225. Xiaoying Li, *Energy Efficiency in buildings in the Baltic states and the Nordic countries*, 2024
226. Thérèse Janzén, *Ticks: ecology, new hazards and relevance for public health*, 2024
227. Paul Sherfey, *Cultivating Responsible Citizenship: Collective Gardens at the Periphery of Neoliberal Urban Norms*, 2024
228. Kirill Polkov, *Queering Images of Russia in Sweden: Discursive hegemony and counter-hegemonic articulations 1991-2019*, 2024
229. Karl Katz Lydén, *Critique and the Care of the Self: The Economy of Truth and Government in Michel Foucault's Late Work*, 2024
230. Matteo Enrico Cattaneo, *Woandering towards places of imagination: Reflections through anarchism on the role of educators in early childhood education*, 2024
231. Mohanad Abdelgadir, *Aquatic ecosystem function and environmental change across spatial scales*, 2024
232. Fakhreddin Fakhrai Rad, *Transition Towards Supply Chain 4.0: Interweaving a Technological Perspective – Insights from Turkey and beyond*, 2024
233. Maria Mårsell, *Fredstematikens kritiska potential: feminism, militarism och kolonialism hos Frida Stéenhoff, Elin Wägner och Hagar Olsson*, 2024
234. Francesca Morini, *Design + Data Journalism: Shifting epistemologies, values, and practices*, 2024
235. Liza Jakobsson, *Hitta hem på marknaden: Den finansialiserade hemägarideologin i Sverige och Estland 1970–2007*, 2024